МАШИНАНИНГ ҚУДРАТИ

❋ Механизатор Жумабой Қувондиқов бошлиқ звено „зангори кема“лар билан 10 кунда йиллик планни бажарди ❋ В. А. Тюпко звенолари пахта теримини бошладилар.

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ, ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 188 (2906). | Жума, 25 сентябрь 1964 йил. | БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

Сиз суратда кўриб турган Жумабой Қувондиқов областимизда биринчи бўлиб пахта тайёрлаш йиллик планини шараф билан бажарди.

ПАХТА ФРОНТИНИНГ ҒОЛИБЛАРИГА ШОН-ШАРАФЛАР!

А. Мальцев фотоси.

Қолоқликдан илғорликка

«Коммунизм» колхози қолоқлик билан «донг» чиқариб келган хўжалик эди. Бу йилги иш бошқача, ҳаракатлар ўзгача. Аввало одамларнинг руҳи тетик, кайфи чоғ, оёқ олишлари шаҳдам.

Оҳангаронга кетадиган катта йўл ёқасидаги колхоз идораси ёнида қатор-қатор янги уйлар қад кўтара бошлаган. Колхознинг энг четдаги қишлоқларида янги йўл қурилиши жадал давом этмоқда. Ариқларга катта цемент қувурлар ётқизилиб, кўприклар солинаяпти.

Идоранинг қарши томонида жойлашган устахона ҳам гавжум. Бу ерда ҳархил техника саф тортиб турибди. Механизаторлар ўз агрегатларини созлаш билан банд. Шоферлар йўлларга отланишмоқда.

Пахта ортилган прицепларни тортган тракторлар катта йўлдан тез-тез ўтиб турибди. Даладаги ишлар яна ҳам қизғин. Кенг пайкаллар ҳар қачонгидан файзли. Теримчиларнинг қўли-қўлига тегмайди. Улар қийғос очилган оппоқ пахталарни жадал теришмоқда. Ишлари унумли ва баракали. Бригадалар билан бригадалар, теримчилар билан теримчилар мусобақалашмоқдалар. Айни шу кунларда ўртоқ Хусан Мавлонов бошлиқ тюпкочи звено аъзолари пахта теримида пешқадам. Ҳозиргача бу звено аъзолари 16 процентга яқин пахта териб топширди. Кунига звенода икки процентга етказиб пахта тайёрланаяпти. Ундан кейин ўртоқ Қўш Турғунов бошлиқ бригада карвоннинг олдида бормоқда. Кейинги кунларда кунига икки процент миқдорида пахта териб топшираётган ўртоқ Оқберди Душаев бошлиқ бригада аъзолари ҳам отни жадал қамчиламоқдалар.

Ҳозирданоқ колхознинг чевар теримчилари ажойиб меҳнат намуналарини кўрсата бошладилар. Аноргул Алиматова, Қурбонгул Султонова, Раъно Хасанова, Жамила Оқилова сингари теримчилар кунига 225—251 килограммгача етказиб пахта теришмоқда.

«Коммунизм» колхозининг правлениеси етиштирилган ҳосилни асосан машиналар билан териб олиш, бунинг учун пахтани тезроқ очилтириш учун бу йил дадил иш бошлади. Ўтган йили колхозда 16 та пахта териш машинаси бор эди. Бу йил эса яна 17 та янги машина сотиб олинди. Машиналар сони 33 тага етказилди. Шундай қилиб колхозда ҳар 40 гектар ерга битта пахта териш машинаси тўғри келади.

Колхозда етиштирилган ҳосилнинг 62 процентини машина билан териб олишга аҳд қилинган. Бу албатта ўз-ўзидан бўлмайди.

Лекин колхоз правлениесининг ишонган тоғлари бор. Булар механизаторлардир. Бундай механик-ҳайдовчилар сони колхозда 42 кишини ташкил қилади.

Асли бу колхоз зонасида пахта кечроқ очилади. Шуни ҳисобга олган, пахта териш машиналаридан унумли фойдаланишни назарда тутган колхоз правлениеси барча майдонлардаги ғўзаларни эрта муддатларда дефолиация қилди. Бу тадбир ҳозирданоқ яхши натижа бера бошлади. Шу кунларда қайси бир пайкалга боқманг, пахталари кўзларни қувонтириб, чаман-чаман очилиб ётганини кўрасиз. Терим бошланишини сабрсизлик билан кутган Неъмон Турдибоев, Тўлаш Ашуров, Жўра Аҳмедов, Акбар Сафаров сингари 42 механик ҳайдовчи енг шимариб пахта теримига киришиб кетди. Улар қаторига оталик ташкилотидан яна 10 механик ҳайдовчи келиб қўшилди.

— Бу йил колхозчиларимиз ҳар қачонгидан яхши ишлаганликлари учун дастлаб пилла тайёрлаш плани 122 процент бажарилди. 160 тонна ўрнига давлатга 875 тонна ғалла сотилди. Энди ҳамма куч ва эътибор пахта йиғим-теримига сафарбар этилди, — дейди колхоз раиси ўртоқ Олим Бердиев.

— Теримчиларга қандай қулайлик туғдирилди?

— Биз ҳозирданоқ ҳар килограмм пахта учун 4 тийиндан ҳақ тўлаяпмиз. Терилган пахталар ҳар қайси пайкалнинг ўзида тортиб олинади. Ҳар 10 кунда ҳаммадан кўп пахта терган механик ҳайдовчиларга оладиган ҳақидан ташқари 15 сўм мукофот берилади. Механик ҳайдовчиларга, теримчиларга, пахта теримида иштирок этаётган барча кишиларга тегишли бўлган ун, дон, ва пулни даланинг ўзида беришни ташкил этдик,—дейди раис.—Баъзи бир колхозчиларга тегишли унларини уйларига элтиб беришни ҳам ташкил этмоқдамиз.

Колхозда қабул пунктларига тоза ва қуритилган пахта юбориш устидан назорат ўрнатилган. Кўрилаётган бундай тадбирлар ижобий натижалар бераётир. Хўжалик дадил қадам билан илғорликка бормоқда.

Б. ХАЛИЛОВ,
«Тошкент ҳақиқати» мухбири.

Ҳозир Ўрта Чирчиқдаги «Коммунизм» колхози далаларида 33 «зангори кема» ишламоқда. Суратда: механизатор-звено бошлиғи ўртоқ Жўра Аҳмедов даласида иш пайти.

В. Салов фотоси.

Ж. Қувондиқов звеноси планни бажарди

Куни-кеча редакциямизга ажойиб хушхабар келди: 1-«Оққўрғон» совхозининг ўртоқ Жумабой Қувондиқов бошлиқ комплекс механизациялашган звеноси пахта тайёрлаш юзасидан берилган йиллик планни ортиғи билан бажарди! Бу катта ютуқ — машинанинг шарофатидир. Звенода пахтачиликдаги ишларнинг деярлик ҳаммаси комплекс механизациялаштирилган. Звено бошлиғи ўртоқ Жумабой Қувондиқовнинг ўзи энг ишбилармон механизатор ҳамдир. Шу кунларда у ўз «зангори кема»си билан областимизнинг барча механик-ҳайдовчиларига намуна бўладиган даражада ишлаяпти.

Ўртоқ Қувондиқов бошқараётган машина ўтган эгатларга қарасангиз, тўкилиб қолган пахтани мутлақо кўрмайсиз. Машина пахтани ҳам унумли, ҳам сифатли қилиб теряпти. Бунинг натижасида машина ишлаган далаларда қолган пахтани териб олиш учун қўшимча ишчи кучларини жалб этишга сира эҳтиёж қолмади.

— Машина кўнгилдагидек ишлатилса ерга ҳеч пахта тўкилмайди,— дейди Жумабой Қувондиқов,— биз механик-ҳайдовчиларнинг яхши ишлашимизга звено системаси жуда катта таъсир қиляпти. Чунки звено аъзолари планни қанча эртароқ бажарсалар, машиналар кучидан унумли фойдаланиб пахтанинг таннархини арзонлаштирсалар шунча кўп даромад қиладилар. Машинада пахтани тўкмасдан териш ҳам таннархининг арзонлашишига таъсир қилади. Мана шунинг учун ҳам биз асосий диққат-эътиборимизни ҳосилни тўкмай, кун сайин кўпроқ пахта териб олишга қаратаяпмиз.

Жумабой Қувондиқов ҳар куни эл хирмонига машина бункеридан 4—5 тоннадан «оқ олтин» тўкаяпти. Унинг ғайрат-шижоати туфайли звенода йиллик план атиги 10 кун ичида ортиғи билан бажарилди. Беш кишидан иборат звенонинг 34,7 гектар майдонида жуда баракали ҳосил етиштирилган. Ўтган йили шу ердан гектар бошига 14 центнердангина ҳосил кўтарилган эди. Бу йил эса ҳозирнинг ўзидаёқ 22,1 центнердан ҳосил кўтарилди. Ҳали бу машинанинг биринчи теримидан. Звено аъзолари ҳар гектар ердан яна кам деганда 13 центнердан ҳосил кўтаришга, пахта ҳосилдорлигини ўтган йилдагига нисбатан икки баравардан зиёдроқ ошириб юборишга, йиғим-терим ишларини жуда қисқа вақт ичида тугаллашга қизғин ҳаракат қилмоқдалар.

Жонажон диёримизнинг қирқ йиллик тўйига катта тўёна тайёрлаган азамат механизатор Жумабой Қувондиқовга янги муваффақиятлар тилаймиз.

315 минг тонна учун!

ОБЛАСТИМИЗ БОШҚАРМАЛАРИДА ПАХТА ТАЙЕРЛАШНИНГ БОРИШИ ҲАҚИДА 24 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устунда бошқармалар, иккинчи устунда бир кунлик ўсиш, учинчи устунда мавсум бошидан бери, тўртинчи устунда бир кунлик машина терими, бешинчи устунда мавсум бошидан бери машина терими ва олтинчи устунда дефолиация.

Калинин	1,45	12.39	0,67	2,25	128,8
Бекобод	1,20	9,24	0,75	2,29	47,9
Оққўрғон	2,14	9,15	2,36	6,83	97,0
Бўка	1,22	8,40	0,88	2,41	58,7
Юқори Чирчиқ	1,87	8,25	0,68	0,86	116,7
Ўрта Чирчиқ	1,10	7,80	0,67	1,45	56,6
Янгийўл	1,10	7,57	0,08	0,08	52,3
Область бўйича	1,39	8,56	1.05	2,87	66,0

Тюпкочилар ишга тушди

ОҚҚЎРҒОН. (ЎзТАГ). Мамлакатнинг таниқли механизатори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони В. А. Тюпко 2-«Оққўрғон» совхозида ташкил этган пахтачиликни комплекс механизациялаш звенолари пахта теримига киришдилар. Звеноларнинг раҳбарларидан Аловиддин Файзуллаев, Наби Худойбердиев ва бошқалар «оқ олтин» учун курашга биринчи бўлиб киришдилар. Уларнинг ҳар бири биринчи куннинг ўзидаёқ машинада 5 тоннадан пахта тердилар. Улар биринчи теримда пахта териш агрегатлари билан гектаридан 15 центнердан ошириб пахта олмоқдалар.

Тюпкочилар ҳосилни териб олишда янги техникани — «ХТ-1,2» маркали пахта териш машинасини ишга солдилар. Механизаторлар ўз меҳнатларини қуйидагича уюштирдилар: звено бошлиқлари ҳосилни териб оладилар, уларнинг ёрдамчилари эса, пахтани тайёрлаш пунктларига ташиб берадилар. Ҳосилни қоп-қанорсиз ташиш учун 27 та машинанинг ҳар бирига илгаригидек битта эмас, иккитадан прицеп тиркалган. Бу эса пахтани териш ва топширишда поток методини амалга ошириш имконини берди. Бу йил биринчи марта машинада пахта териб олингандан кейин «ПХТ-1» маркали подборщик ишлатилади. Бу эса бир центнер пахта етиштириш учун сарфланадиган меҳнатни 20 иш кунигача камайтириш имконини беради.

Тюпкочи звенолар бу йилги мавсумда ҳосилнинг камида 90 процентини машинада териб олиш ва ҳар бир центнер пахтанинг таннархини 13 сўмгача камайтиришни кўзда тутмоқдалар. Бу эса ўтган йилдагидан деярли 4 сўм арзондир.

ҚИЗҒИН ДАМЛАР

Киров номли колхознинг ўртоқ Мурод Акбаров бошлиқ бригадаси азаматлари жонажон диёримизнинг 40 йиллик тўйига катта тўёна билан бориш мақсадида ҳар гектар ердан илгариги мажбуриятдаги 33 центнер ўрнига камида 35 центнердан «оқ олтин» териб олишга қарор қилдилар.

Маълумки, ҳозирги ҳар бир кун ёғин-сочинли пайтларнинг 10—15 кунига тенг келади. Буни яхши тушунган бригада аъзолари йиғим-теримни кун сайин авж олдиришаяпти Юрагида ўт чақнаётган чеварлардан М. Каримова, М. Мавлонова сингари ўртоқларнинг ҳар бири эл хирмонига кунига 100—110 килограммдан пахта тўкаяпти.

Бригадада бу йил пахта майдонларининг талайгина қисмидаги ҳосил «зангори кема»лар билан териб олинади.

У. МУҲАМЕДОВ,
Калинин бошқармаси.

МАККАЖЎХОРИ ВА ОҚЖЎХОРИ ЕТИШТИРИШГА ЭЪТИБОРНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети республикада маккажўхори ва оқжўхори етиштиришни кўпайтириш тўғрисидаги масалани муҳокама қилди. Шу масала юзасидан қабул қилинган қарорда айтиладики, кейинги йилларда Ўзбекистонда маккажўхори ва оқжўхори етиштириш кўпайтирилди, бу экинларнинг уруғчилиги билан шуғулланишдаги аҳвол яхшиланди. 1963 йилда 30 дан кўпроқ хўжалик гектар бошига 40 центнердан ошириб маккажўхори ва оқжўхори дони ва 50 дан кўпроқ хўжалик гектар бошига 500 центнердан ошириб кўкпоя олди. Илғор маккажўхорикорлик бригадалари эса фан муваффақиятлари ва илғор практикани қўлланиб, гектар бошига 50—60 центнердан маккажўхори ва оқжўхори дони ҳамда 1200—1500 центнердан ва ундан ҳам кўпроқ кўкпоя етиштирмоқдалар.

Хўжаликларнинг кўпчилигида ихтисослаштирилган маккажўхорикорлик бригадалари тузилиб, уларга ер, ишчи кучи ва техника бириктиб қўйилди. 1964 йилда маккажўхори етиштириш билан юзлаб комплекс механизациялашган бригадалар шуғулланди. Маккажўхорикор бригада бошлиқлари бу соҳада бой тажриба ва билим орттирдилар. Илғор хўжаликлар маккажўхори ва оқжўхоридан мўл ҳосил етиштирмоқдалар, етарли миқдорда маккажўхори силоси тайёрлаб қўймоқдалар, чорва молларни силос бериб боқмоқдалар ва сут ҳамда мол гўшти етиштиришни анча кўпайтирмоқдалар.

Шу билан бирга, кўпгина хўжаликлар маккажўхори ва оқжўхори экиш планларини муттасил бажармай келмоқдалар ҳамда бу экинлардан жуда кам дон ва кўкпоя етиштирмоқдалар. Бу эса гўшт, сут ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари етиштиришга жиддий тўсқинлик қилмоқда. Сирдарё, Самарқанд областларининг ва Қорақалпоғистон АССРнинг хўжаликларида 1963 йилда маккажўхори кўкпоясидан айниқса кам ҳосил олинди. Баъзи колхоз ва совхозлар гектар бошига юз центнердан ҳам кам кўкпоя олишди. 1964 йилда 25 минг гектардан кўпроқ майдонга маккажўхори ва оқжўхори кам экилди, шу жумладан, Тошкент областида 5.700 гектар, Қашқадарё областида 4.200 гектар, Самарқанд областида 3.200, Сирдарё областида 2.500 ва Қорақалпоғистон АССР-да 4.300 гектар майдонга маккажўхори ва оқжўхори кам экилди.

Маккажўхори ва оқжўхорига етарли баҳо берилмаётганлигини яна шундан ҳам кўриш мумкинки, кўпгина хўжаликларнинг раҳбарлари камунум, сув билан яхши таъмин этилмаган, ирригация жиҳатдан тайёрланмаган майдонларга маккажўхори ва оқжўхори экмоқдалар, бу экинларнинг яхши парвариш қилинишини таъмин этмаяптилар, силос массасини йиғиштириб олиш ишларига эса жуда кечикиб киришмоқдалар.

Кейинги йилларда маккажўхори ва оқжўхори экиладиган майдонларга солиш учун анчагина миқдорда минерал ўғитлар ажратилаётганлигига қарамай, кўпгина хўжаликлар улардан бошқа экинларга солиш учун фойдаланмоқдалар.

Маккажўхори ва оқжўхорининг гибридлаштирилган ва наъвли уруғликларини етиштиришда жиддий камчиликлар бор «Сурхон», «Бешариқ» совхозлари, Хоразм областининг колхозлари, Қорақалпоғистон қишлоқ хўжалик илмий-текшириш институти уруғлик етиштириш планларини йил сайин бажармасдан келаётирлар. Бу ҳол наъвли уруғликлар билангина ёппасига экишга ўтишни кечиктирмоқда. Селекция ишларининг савияси паст, асосий майдонларга гибридлаштирилган наъвлар ва республикадан ташқарида етиштирилган наъвлар экилмоқда.

(Давоми учинчи бетда).

ЛЕНИН ПАРТИЯСИНИНГ РЕВОЛЮЦИОН ЙЎЛИ*)

Кўп томли асарда КПСС тарихининг октябрдан кейинги даврига, идора қилувчи партия сифатида, совет жамиятининг раҳбарлик қилувчи ва йўлга солиб турувчи кучи сифатида партиянинг олиб борган ижодий, яратувчилик ишларини умумлаштиришга алоҳида эътибор берилади.

Авторлар КПСС фаолиятининг **иккинчи** тарихий босқичидаги воқеаларни ёритар эканлар, меҳнаткашлар оммасининг социализм қурилишидаги ролини кенг кўрсатиб беришни, фақат муваффақиятларни кўрсатиб қолмай, шу билан бирга партия ва халқ кишилик тарихида биринчи социалистик жамиятни қандай қийинчиликларга қарши курашда барпо этганликларини ҳам кўрсатишни ўз вазифалари деб ҳисоблайдилар.

Октябрь социалистик революцияси ғалаба қозониши билан партия ўз фаолиятининг янги палласига, тарихий ижодкорликка жалб қилинаётган меҳнаткашлар оммасини қамраб олишдаги кўлами ва кенглиги жиҳатидан тағин ҳам улканроқ палласига кирди. Партия ўзининг РКП(б) VIII съездида қабул қилинган **иккинчи Программасига** таяниб, бутун иқтисодий тузумни социалистик асосларда қайта қуришни ташкил этди. Партия тинч яратувчилик ишлари билан машғул бўлган бир шароитда иқтисодий ва маданий қурилиш масалалари олдинги ўринга чиқиб қолдики, бу ҳол унинг Программасида ҳам ўз аксини топди. В. И. Ленин уқтириб айтган эдики, партия программаси «хўжалик қурилишимизнинг программасига айланмоғи лозим, йўқса у партия программаси бўлишга ҳам ярамайди»[1].

В. И. Ленин янги ижтимоий тузумни барпо этиш соҳасидаги омма ижодий фаолиятининг дастлабки тажрибасини синчиклаб ўрганиб ва анализ қилиб, социализм ва коммунизм тўғрисидаги марксча таълимотни ривожлантирди ва конкретлаштирди, мамлакатимизда социалистик қурилишнинг буюк планини ишлаб чиқди, мамлакатни индустрлаштириш ва электрлаштириш, қишлоқ хўжалигини социалистик қайта қуриш, маданий революция бу планнинг асосий звеноларини ташкил этади.

Социалистик хўжаликни юритишнинг туб принциплари: экономикани ривожлантиришдаги планли асос, меҳнат меъёри билан истеъмол меъёрини ҳисобга олиб ва контроль қилиб бориш; оғир саноатни устун даражада ривожлантириш; меҳнат унумдорлигини доимо ошириш; иқтисодий тежашга жуда қаттиқ риоя қилиш; халқ хўжалигини бошқаришда демократик централизм В. И. Ленин асарларида асослаб берилди ва В. И. Ленин раҳбарлиги остида биринчи марта турмушга татбиқ этилди. Меҳнаткашларни давлат ва хўжалик қурилишини бошқаришга тобора кенг кўламда жалб қилиш, уларнинг меҳнат ва сиёсий активлигини бутун чоралар билан ривожлантириш, совет демократиясини изчиллик билан ва оғишмай кенг авж олдириш — социалистик экономикага раҳбарлик қилишдаги ленинча принциплари асосларининг асосидир.

В. И. Ленин пролетар давлатининг янги иқтисодий сиёсатини ишлаб чиқди ва амалга оширди, бу янги иқтисодий сиёсат уруш ва мамлакат хонавайрон бўлганлиги натижасида мажбуран ўтказиб келинган «ҳарбий коммунизм» сиёсатининг ўрнини босди. Янги иқтисодий сиёсатнинг ўтказилганлиги ишчилар билан деҳқонлар иттифоқини мустаҳкамлашни, ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришни, экономикада социалистик секторни узлуксиз ўстиришни, социалистик элементларнинг капиталистик элементларни сиқиб чиқаришини, эксплуататор синфларни тугатишни таъмин этди. В. И. Ленин бошлиқ партия раҳбарлиги остида ихтиёрийлик асосларида янги типдаги кўп миллатли совет социалистик давлати — социализм қурилишининг қудратли воситаси бўлиб қолган Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи барпо этилди.

В. И. Ленин мамлакатимизда социализм ғалабасининг асосий шартларини, ҳам ички, ҳам ташқи шартларини белгилаб берди. Ишчилар синфи билан деҳқонларнинг иттифоқини, ишчилар синфининг раҳбарлик ролини мустаҳкамлаш; Коммунистик партиянинг бирлиги ва жипслигини мустаҳкам қилиш; коллектив раҳбарликни таъминлаш; меҳнаткашлар яратувчилик фаолиятининг, янги ижтимоий тузумни муваффақиятли қуришнинг асосий омили бўлган тинчликни сақлаб қолиш ана шулар жумласидандир.

Социалистик қурилишнинг ленинча планини амалга ошириш учун курашда омманинг йўлбошчиси ва ташкилотчиси бўлган партиянинг роли, унинг марксизм-ленинизмга садоқати, ўзининг амалий фаолиятида революцион назарияни ижодий қўлланиш, халққа таяниш ва халқнинг туб манфаатларини ифода этиш маҳорати алоҳида куч билан намоён бўлди.

Совет Россиясида социализмнинг тақдири тўғрисидаги, унинг келажаги тўғрисидаги, оқибат натижада эса жаҳон тараққиётининг истиқболлари тўғрисидаги масала партия ичидаги оғир курашда ҳал бўлди. Ҳам ўнг, ҳам сўл оқимдаги жуда кўп антиленинча фракциялар ва группировкалар мамлакат экономикасида устун даражада бўлган майда буржуа стихиясини туғдирдики, бу стихиянинг партияга таъсир қилмаслиги мумкин эмас эди. Майда буржуа характеридаги сўлларча иккиланишларга барҳам бериш учун айниқса кўп куч-ғайрат сарфлаш керак бўлди.

---

1 В. И. Ленин. Асарлар, 4-нашри, 31-том, 547-бет.

---

* Боши «Тошкент ҳақиқати»нинг 23 сентябрь сонида босилган.

Ҳокимият қўлга олинганидан кейин кўп вақт ўтмасданоқ, Бухарин бошчилигида, Троцкий билан бирга, сўл эсерлар билан бирга ҳаракат қилган «сўл коммунистлар» сингари антиленинча оғмачилик билан кураш олиб боришга партия мажбур бўлди. Улар сулҳ тузишни ўз нуқтаи назарларидан қараганда, империализм билан «йўл қўйиб бўлмайдиган даражада» компромиссга келиш деб билиб, бунга қарши қутуриб кампания бошладилар. Мамлакатимиз оғир вайронгарчиликни бошидан кечириб тургани, амалда армияси бўлмагани билан ҳисоблашмай, улар тиш-тирноғигача қуролланган герман империализмига қарши «революцион уруш» олиб боришни таклиф қилдилар. Улар жаҳон революцияси ғалабаси йўлида ҳатто, Совет ҳокимиятини қўлдан беришга рози бўлиш мақсадга мувофиқдир, деган «ғалати ва мудҳиш» гаплар билан майдонга чиқдилар. Сўл оппортунистик фракция партияни ва мамлакатни сиёсий авантюрага бошламоқчи бўлди. Агар партия ўша вақтда «сўл коммунистлар»нинг ҳужумларини даф этмаганида Совет ҳокимиятининг ҳалок бўлиши муқаррар эди. В. И. Ленин «сўл» сафсата қаҳрамонларига қараб бундай деди: «Сиз, ўзингизнинг ўйнайдиган объектив ролингиз жиҳатидан — империалистик иғво қуролидирсиз. Сизнинг субъектив «психологиянгиз» эса қутуриб кетган майда буржуа психологиясидир, бу майда буржуа керилади ва мақтанади, лекин, пролетарлар орқага чекинишга, уюшқоқлик билан чекинишга **ҳақли** эканлигини жуда яхши сезиб турибди»[1].

В. И. Ленин революцион социал демократия майда буржуа революционлигига қарши шафқатсиз кураш олиб бориш традициясига ҳамма вақт эга бўлиб келганлигини, большевизм ўзи бунёдга келган 1903 йилда бу традицияни қабул қилиб олганлиги ва уни сўнгги ҳамма йиллар ичида давом эттирганлигини кейинчалик қайд қилиб ўтди. Россиядаги революцион ҳаракатда асосан эсерлар, шунингдек анархистлар «сўл» оппортунизм вакиллари эди. В. И. Ленин таъкидлашича, майда буржуазия, капитализм даҳшатларидан қутуриб кетган майда буржуа ана шу ҳодисанинг социал негизини ташкил этди, бу майда буржуа ўта революционликка ўтишга мойил бўлса ҳам, лекин сабр-чидам, уюшқоқлик, интизом ва матонат кўрсатишга қодир эмас ва реакция томонига осонгина ўтиб кетиши мумкин. «Сўл» оппортунизмга хос бўлган хусусиятлар: марксизм-ленинизмни бузиб талқин қилиб, догматизм, реал вазиятни, синфий кучлар нисбатини ҳисобга ола билмаслик ўнг оппортунизмга ҳам хосдир.

Ўзгарган вазият билан ҳисоблашишни истамаганликлари, ҳар қандай компромиссларни манманлик билан инкор этганликлари, бошқа мамлакатлардаги революцияга уруш йўли билан «туртки» беришга интилганликлари учун В. И. Ленин партиямиз ичидаги ва халқаро майдондаги «сўл» сафсатабозлардан заҳарханда қилди. В. И. Ленин «сўл» коммунистлар ва Троцкийга қарши чиқиб бундай деди: «Албатта, ўзга мамлакатда революцияни заказ билан, битимга келиш йўли билан қилиш мумкин деб ўйлайдиган одамлар бор. Бундай одамлар ё ақлсиз одамлар, ёки иғвогарлардир».[2] Революцион вазият етилиб, умуммиллий кризисга айланган тақдирдагина революция қилиш мумкинлигини «сўллар» тушунмадилар.

В. И. Ленин сулҳ душманларининг антимарксча позициясини танқид қилиб, қуйидагиларни ёзди:

«Эҳтимол, авторлар, халқаро революция манфаатлари бу революцияга **туртки берилишини** талаб қилади, бундай туртки оммада империализм «қонуний» экан-да, деганга ўхшаш фикр қолдира оладиган сулҳ эмас, балки урушдан иборат деб ўйласалар керак? Бундай «назария» революцияни туғдирадиган синфий зиддиятлар ўткирлаша борган сари революцияларни «туртишни» ҳамма вақт инкор қилиб келган марксизмга батамом хилоф бўларди. Бундай назария қуролли қўзғолон ҳамма вақт ва ҳар қандай шароитда ҳам курашнинг муқаррар формасидир, деган қараш билан баравар бўлар эди»[3].

Ленин қоидалари ўзининг назарий ва сиёсий аҳамиятини ҳозир ҳам сақлаб қолмоқда, революцияга уруш ёрдами билан «туртки бериш» ҳақидаги ҳозирги янги троцкийча концепцияларнинг бутунлай асоссиз ва хатарли эканлигини яққол фош қилмоқда.

«Сўл» оппортунизмга қарши курашда Ленин йўли ғалаба қилди. Мамлакат нафасини ростлаб олиш учун зарур имкониятга эга бўлди ва экономикани социалистик қайта қуриш соҳасида дастлабки қадамларни қўя бошлади. Жаҳон социалистик революциясининг таянч базаси сақлаб қолинди.

Империалистлар Совет давлатини йўқ қилиб ташлаш ёхуд ҳеч бўлмаганда уни хонавайрон қилиш ва социализм сари боришини максимал даражада мушкуллаштириб қўйиш учун ҳамма чораларни кўрдилар. Империалистлар Совет давлатининг социализм сари дарҳол шаҳдам қадамлар ташлаб, социалистик тузумнинг афзалликлари тўғрисида марксчиларнинг олдиндан айтган гапларини исботлаб беришига имконият бермадилар. Аммо, 30-йилларнинг бошларидаёқ, бутун капиталистик системани таг-томиригача ларзага келтирган мислсиз жаҳон иқтисодий кризиси вазиятида эришилган биринчи беш йиллик муваффақиятлари, шуларнинг натижасида мамлакатимизнинг техника-иқтисодий қолоқлиги асосан тугатилганлиги социалистик хўжалик системасининг афзалликларини яққол намойиш қилиб кўрсатди.

Социализм душманлари ва уларнинг маддоҳлари (меньшевиклар, троцкийчилар) беш йиллик барбод бўлади, деб олдиндан жар солдилар; улар революция бунёдга келтирган янги тузумнинг улкан яратувчилик кучига, Ленин партияси раҳбарлигидаги халқ оммасининг ижодий кучларига баҳо бера билмадилар. Буржуа экономистлари ва сиёсатчилари пролетариат диктатурасининг, жаҳонда биринчи социалистик давлатнинг тарихий ролини тушуниш қобилиятидан маҳрумдирлар, жаҳонда биринчи социалистик давлат бир замонлар Ф. Энгельс башорат қилиб айтганидек, объектив иқтисодий тараққиётга ғоят катта тезлаштирувчи таъсир ўтказди, ишлаб чиқарувчи кучларнинг жадал ўсишига ёрдам берди.

Илмий башорат қилишдек илҳомкор кучга эга бўлган В. И. Ленин генийси олис истиқболни, эксплуататор синфлардан халос бўлган, битмас-туганмас табиий бойликларга, ғоят катта одам кучлари запасига, халқларнинг революция уйғотган буюк ғайратига, халқнинг коллектив иродасини ягона мақсадга йўналтира биладиган партияга эга бўлган мамлакатимизнинг ажойиб имкониятлари нақадар кенг қулоч ёзажагини равшан кўра билди.

Россияда социализм учун объектив иқтисодий шарт-шароитлар йўқ, бинобарин, социализмни қуриб ҳам бўлмайди, деб даъво қилган меньшевиклар ва II Интернационал лидерларининг догматик, шаблон, антиреволюцион даъволарини фош этиб, Владимир Ильич бундай деб ёзди:

«... Нима учун биз даставвал, помешчикларни ҳайдаб юбориш ва Россия капиталистларини ҳайдаб юбордиш йўли билан ўзимизда цивилизация учун зарур шароитни вужудга келтириб, сўнгра — социализм сари ҳаракат қила бошламаймиз?»[1]

В. И. Ленин уқтириб айтдики, Советлар мамлакати капиталистик дунё билан тинч-тотув яшаш имкониятини курашиб, ўз қўлига киритиб олгандан кейин бизнинг хўжалик соҳасидаги муваффақиятларимиз халқаро революциянинг ривожланишига **асосий таъсир** кўрсатмоқда ва кўрсата беради, бизнинг мамлакатимиз ишчи-деҳқонлар ҳокимияти ва совет тузуми негизида бошқа мамлакатларни қувиб етиб олади, вақти келиб эса олға қараб киладиган ҳаракатимиз шу қадар жадаллашиб кетадики буни 20-йилларда орзу ҳам қилиб бўлмас эди.

В. И. Ленин социалистик индустрлашни, электрлаштиришни, илғор оғир саноатни барпо этишни мамлакатимизнинг жонига оро кирадиган нарса деб билди, капиталистик дунёнинг келажакда яна ҳужум қилиб қолиши мумкинлигини назарда тутиб, буни капитализмга қайтмасликнинг энг мустаҳкам гарантияси, деб билди.

Владимир Ильичнинг хаёлида электростанциялари, техника жиҳатидан мукаммал ва қудратли корхоналарнинг қалин шохобчаси билан қопланган Совет Россияси гавдаланди: у «бизнинг коммунистик хўжалик қурилишимиз бўлгуси социалистик Европа ва Осиё учун намуна бўлади»ган[2] замонлар келажагини комил ишонч билан олдиндан айтди.

Коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган даврда ривожланиш суръатлари нақадар тезлашиб кетганлигини қуйидаги ажойиб фактдан билиш мумкин. 1963 йилда Совет Иттифоқида янги электростанцияларнинг ўн миллион киловаттдан кўпроқ қувватлари ишга туширилди. Бунинг маъноси шуки, 10 — 15 йилга мўлжалланган қарийб еттита ГОЭЛРО плани бир йилда бажарилди.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси умидсизлар ва таслимчиларга қарши, троцкийчиларга, ўнг оппортунистларга, буюк давлатчи шовинистларга, маҳаллий миллатчиларга ва бошқа душман гуруҳларга қарши кескин курашда Лениннинг социалистик жамият қуриш планини қаттиқ туриб ҳимоя қилиб қолди. У, бутун совет халқини Ленин чизиб берган режаларни амалга ошириш учун курашга отлантирди.

Троцкийчилар мамлакатимизнинг техника-иқтисодий қолоқлиги социализм қуриш йўлида турган енгилмас ғовдир, агар озми-кўпми яқин келажакда жаҳон революцияси ёрдамга келмаса ва бошқа мамлакатларнинг пролетариати бевосита давлат йўли билан мадад бермаса, социализм ғалаба қила олмайди, деган даъволарни айтиб, «сўл» сафсаталар ниқоби остида Совет Иттифоқи ишчилар синфини ғоявий жиҳатдан қуролсизлантиришга интилдилар.

Троцкийчиларнинг концепциясидан: агар яқин фурсат ичида жаҳон революцияси бўлмаса, капитализмга қайтиш муқаррардир, деган таслимчилик хулосаси келиб чиқар эди. Троцкий совет хўжалиги гўё ҳамиша жаҳон капиталистик хўжалиги «контроли остида» бўлади, деб ишонтиришга уринди. Ҳудди 1918 йилда бўлганидек троцкийчилар аслида бошқа мамлакатлардаги революцияга уруш йўли билан «туртки» беришдан иборат авантюристик тактикани, В. И. Ленин қоралаган бу тактикани қўлланишга чақирдилар.

Социалистик қурилиш қийинчиликларидан қўрқиб кетган майда буржуа пессимизми ва умидсизлигининг ифодаси бўлмиш троцкизм ҳам «сўл коммунизм» сингари шаклан ўтареволюцион ва мазмунан таслимчилик йўлини партияга ва халқаро ишчилар ҳаракатига тиқиштиришга уринди. Сиёсатда принципсизлик, фракциячилик ва бузғунчилик қилиш, партиявийликни инкор этиш — троцкизмнинг характерли хусусиятларидир. Троцкизм кардош партиялар ўз сафларидан улоқтириб ташлаган ҳар хил муртадлар ва ренегатлар билан топишиб олди.

Троцкизм тамтароқ «сўл» сафсаталарни ниқоб қилиб, аслида меньшевизм позицияларида, СССРда социализм ғалаба қилиши мумкинлигини инкор этиш позицияларида турди, шу сабабдан партиямиз уни социал демократик оғмачилик, деб мутлақо тўғри қоралади. Кейинчалик троцкийчилар бузғунчилар ва хоинлардан иборат ашаддий антисовет группага айланиб, ўзларига IV интернационал деган баландпарвоз ном қўйиб олдилар. Бу антисовет группа бир неча йиллардан буён КПССга ва бошқа марксчи-ленинчи партияларга, Совет давлатига, социалистик лагерга бўҳтонлар ёғдириб, халқаро империализмнинг социал заказини бажариб келмоқда.

Халқаро оппортунизмнинг таркибий қисми бўлган троцкизмнинг ғоявий жиҳатдан тор-мор келтирилганлиги фақат бизнинг партиямизнинг хизмати бўлиб қолмай, шу билан бирга III Коммунистик Интернационалга бирлашган барча қардош партияларнинг ҳам хизматидир. 1919 йилда В. И. Ленин асос солган Коммунистик Интернационал К. Маркс ва Ф. Энгельс раҳбарлик қилган Халқаро Ишчилар Жамиятининг шонли революцион традицияларини мерос қилиб олди ва ривожлантирди.

III Интернационал муҳим тарихий роль ўйнади. У, халқаро коммунистик ҳаракатнинг марксизм-ленинизмга садоқатли кадрларини ғамхўрлик билан вояга етказди; партияларнинг ўзини тарбиялашга, большевистик партиянинг, янги типдаги партиянинг тажрибасини ёйишга кўмаклашди; ёш коммунистик партияларни оммавий партияларга айлантиришга ёрдам берди.

III Коммунистик Интернационалга бирлашган марксчи-ленинчилар ревизионизмга, ўнг оппортунизмга қарши ва революцион сафсатабозликни ўзига ниқоб қилиб олган «сўл» оппортунизмга қарши муттасил кураш олиб бордилар. В. И. Лениннинг «Коммунизмда болаларча «сўллик» касали» деган машҳур асари III Интернационал партияларини тарбиялаш учун катта аҳамиятга эга бўлди. Бу асарда большевистик партиянинг тарихий тажрибаси ёритиб берилган, марксча стратегия ва тактиканинг асослари чуқур ишлаб чиқилган, принципиал ва айни маҳалда пухта тактика бўлиши, бу тактика зарур бўлиб қолган кезларда компромиссларга юриши, империалистик давлатлар ўртасидаги, айрим мамлакатлар ичидаги буржуазиянинг турли группалари ўртасидаги манфаатлар зиддиятидан тўғри фойдалана билиши, салгина имконият туғилиб қолган кезларда, ҳатто, вақтинча, умидсиз, шартли бўлса ҳам оммавий иттифоқчини ўз томонига оғдира билиши зарурлиги кўрсатиб берилди.

«Кимки буни тушунмаган экан, — деб ёзди В. И. Ленин, — у марксизмдан ва, **умуман,** ҳозирги, илмий социализмдан заррача нарсани ҳам тушунмабди».[1]

В. И. Лениннинг бу классик асари сафсатабоз революционерларга, догматикларга, сектантларга ва бузғунчиларга жиддий зарба беради.

Партия барча антиленинчи фракциялар ва оқимларни — «сўл коммунистлар»ни, троцкийчиларни, ўнг оппортунистларни, буржуа миллатчиларини тор-мор келтирди, ўз сафларининг бирлигини сақлаб қолди ва мустаҳкамлади. СССРда социализмнинг ғалаба қилишига қаратилган сиёсий йўлни ҳимоя қилиб қолди. Партия бу курашдан янада кўпроқ чиниқиб ва тажриба орттириб чиқди. Партия ана шу тажрибага таяниб, бошқа марксчи-ленинчи партиялар билан бирликда халқаро майдонда ўнг ва «сўл» оппортунизмга қарши доимо муросасиз кураш олиб борди ва олиб бормоқда. Ҳозирги бузғунчиларнинг партиямиз томонидан аллақачон янчиб ташланган троцкийчиларнинг ва «сўл» коммунистларнинг концепцияларини, уларнинг авантюристик сиёсати ва практикасини яна тиклаш ва халқаро коммунистик ҳаракатга зўрлаб қабул қилдириш йўлидаги уринишлари — «сўл» оппортунизм ва буюк давлат шовинизмининг кўринишидир.

Совет халқи Коммунистик партия раҳбарлигида ўз йўлидаги барча қийинчилик ва тўсиқларни енгиб ўтди ва қисқа тарихий муддат ичида СССРда социализмнинг тўла ва узил-кесил ғалаба қилишига эришди. Социалистик қурилиш жараёнида оламшумул тарихий аҳамиятга эга бўлган энг мураккаб вазифалар бажарилди. Бу вазифалар қуйидагилардан иборатдир:

— халқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантириш учун, мамлакатнинг иқтисодий мустақиллигини ва мудофаа қудратини таъминлаш учун мустаҳкам замин яратиб берган **мамлакатни социалистик индустриялаштириш;**

— **иқтисодий муносабатларда ва деҳқонлар ҳаётининг бутун укладида буюк революция бўлган қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш;**

— меҳнаткашлар оммасини маънавий қуллик ва нодонликдан халос қилган, уларни маданият ва фан бойликларидан баҳраманд қилган, Совет давлатини цивилизация чўққиларига кўтарган, фан, техника, маданиятнинг барча соҳаларида халқ, совет интеллигенциясининг кўпдан-кўп **кадрларини** етиштириб берган **маданий революция;**

— **эксплуататор синфларни ва кишининг киши томонидан эксплуатация қилинишини туғдирувчи сабабларни** — ишлаб чиқариш воситаларининг хусусий мулклигини **тугатиш;**

— ишчилар синфи, деҳқонлар ва меҳнаткаш интеллигенция туб манфаатларининг умумийлиги базасида **совет жамиятининг ғоявий ва сиёсий бирлигини вужудга келтириш;**

— **миллий масалани ҳал қилиш:** СССР халқларининг сиёсий жиҳатдан тўла тенгҳуқуқлигини таъминлаш, уларнинг иқтисодий ва маданий тенгсизлигини тугатиш;

— **илгари қолоқ бўлган кўпгина халқларнинг капиталистик тараққиёт босқичини четлаб, социализмга ўтиши;** улар экономикаси, фани ва социалистик маданиятининг барқ уриб юксалиши;

— **СССР халқларининг** ягона, монолит оилага **жипслашуви,** улар ўртасидаги бузилмас дўстлик ва қардошларча ҳамкорликни мустаҳкамлаш;

— **халқ фаровонлигининг тўхтовсиз ўсиб бориши учун шароит яратиш;**

— **барча** гражданларга кенг сиёсий эркинликлар ва социал ҳуқуқлар таъминлаб берувчи, уларнинг давлатни идора қилишда, иқтисодий ва маданий қурилишда актив қатнашувини таъминловчи тарихда биринчи чинакам демократия бўлган **социалистик демократияни ривожлантириш.**

СССРда социализмнинг ғалаба қилганлиги — марксизм-ленинизм ўлмас идеяларининг тантанасидир, совет халқи ва унинг раҳбар кучи бўлган Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг буюк ватанпарварлик жасоратидир. СССРда қурилган социализм партиямизнинг, Совет Иттифоқи меҳнаткашларининг халқаро революцион-озодлик ҳаракати ишига, бутун дунёда тинчлик ва социализм учун, социал тараққиёт ва халқларнинг миллий мустақиллиги учун кураш ишига қўшган катта интернационал ҳиссаси бўлди. КПСС Программасида мана бундай дейилади:

«Совет халқининг фидокорона меҳнати, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг назарий ва амалий фаолияти натижасида **инсоният реал мавжуд бўлиб турган социалистик жамиятга ҳамда тажрибада синалган социализм қуриш тўғрисидаги фанга эга бўлди. Социализмга олиб борувчи катта йўл очилди.** Кўпгина халқлар ҳозирдаёқ шу йўлдан бормоқдалар. Эртами-кечми ҳамма халқлар ҳам шу йўлдан борадилар».[1]

Бироқ мамлакатимизга катта зарар етказган Сталин шахсига сиғиниш каби марксизм-ленинизм руҳига ёт ҳодиса рўй бермаганида эди, партия ва халқнинг тарихий муваффақиятлари янада каттароқ бўлар эди, социалистик қурилиш вазифалари камроқ қурбонлар бериб ва камроқ маблағ харажат қилиб амалга оширилган бўлар эди. Бу ҳодиса социалистик тузумнинг табиатига, Ленин партиясининг табиатига, социалистик демократизм ва инсонпарварликка ғоят зид эди.

Шахсга сиғиниш вазиятида халқнинг ташаббуси бўғилди, меҳнаткашлар оммасининг тарихни яратувчилар сифатидаги роли камситилди. Партия ҳаётининг ленинча нормалари, коллектив раҳбарлик принципи оёқ ости қилинди. Лаганбардорлик ва хушомадгўйлик, шубҳаланиш ва бир-бирига ишонмаслик каби социалистик жамиятга хос бўлмаган хулқ-атворлар авж олди. Догматизм ва схоластика, назария билан практиканинг ажралиб қолиши кенг ёйилди. Социалистик қонунчилик, совет демократияси айниқса қўпол суратда бузилди.

Социализм ғалаба қилгандан кейин Сталин томонидан илгари сурилган ва ленинизмга зид бўлган тезис, яъни социализм позициялари мустаҳкамлана борган. Совет давлати олға қараб борган сари синфий кураш тобора кескинлашиб боради, деган тезис оммавий репрессиялар учун, ҳеч айби бўлмаган кишиларга, партиянинг ленинчи кадрларига, партия, давлат ва ҳарбий ходимларга нисбатан ўзбошимчалик қилиш учун назарий асос ва важ бўлиб хизмат қилди. Ҳарбий кадрларга етказилган жуда катта талафот, шунингдек уруш олдидан ва уруш давомида Сталин томонидан йўл қўйилган қўпол хатолар ва нуқсанлар урушнинг биринчи босқичида Совет Армиясининг бир қатор жиддий муваффақиятсизликларга ва оғир мағлубиятларга учрашига олиб келди, кўпгина ортиқча қурбонлар беришни талаб қилди ва мамлакатни ғоят хавфли аҳволда қолдирди.

Бироқ шахсга сиғиниш совет жамиятининг олға қараб ривожини тўхтата олмади, социалистик тузумнинг табиатини ўзгартира олмади, улуғ Ленин томонидан тузилган ва революцион руҳда тарбияланган партиянинг ташкилий, сиёсий ва назарий негизларига путур етказа олмади.

Даҳшатли уруш йилларида, бутун Европани қонга ботирган, уни даҳшатли ўлим лагерлари билан тўлдириб юборган герман фашизмига қарши олиб борилган оғир яккама-якка курашда социалистик тузумнинг ҳаётийлиги ва енгилмаслиги, унинг капиталистик тузумдан бекиёс афзаллиги жуда ҳам яққол намоён бўлди. Мамлакатни индустриялаштиришга ва қишлоқ хўжалигини коллективлаштиришга, социализмнинг ғалабасига томон партия томонидан амалга оширилган ленинча йўлнинг тўғрилиги ва ўз вақтида қилинганлиги амалда яққол тасдиқланди.

Уруш социалистик давлатнинг иқтисодий ва ҳарбий-техника жиҳатдан устунлигини кўрсатибгина қолмай, балки В. И. Ленин партияси томонидан тарбияланган совет кишиларининг социалистик идеологиясининг бекиёс даражада устунлигини ҳам кўрсатдики, бу нарса совет кишиларининг юксак маънавий фазилатларида, мисли кўрилмаган қаҳрамонликлари ва саботматонатларида, оташин совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализмида ўз ифодасини топди.

Совет халқи ўз мамлакатининг озодлиги ва мустақиллигини сақлаб қолиш билан бир вақтда, фашистлар асоратида жабрланган барча халқларни озод қилиш учун ҳам катта қурбонлар берди.

Совет Иттифоқининг гитлерчилар Германияси устидан ғалаба қозонишининг ҳал қилувчи шартларидан бири Коммунистик партиянинг раҳбарлиги, унинг фронтда ва мамлакат ичкарисида олиб борган фидокорона ва ҳар томонлама фаолияти бўлди. Бу қийин ва хавфли пайтда партия билан халқнинг чамбарчас алоқаси айниқса кучли намоён бўлди, партиянинг меҳнаткашлар йўлбошчиси ва ташкилотчиси сифатидаги обрў-эътибори янада юқорироқ кўтарилди. Партия янада чиниқди, омма ўртасида ишлашнинг янги тажрибаси билан бойиди.

Совет Иттифоқининг Улуғ Ватан урушида ғалаба қозонганлиги инсониятни фашистлар асоратига тушиш хавфидан қутқариб қолди, жаҳондаги манзарани, халқаро майдондаги кучлар нисбатини тубдан ўзгартирди. Партиямизнинг ва Совет давлатининг яратувчилик фаолияти учун, жаҳон коммунистик, ишчи ҳаракатининг ва миллий-озодлик ҳаракатининг муваффақият қозониши учун янада қулайроқ бўлган янги вазият вужудга келди. Жаҳондаги биринчи социализм мамлакатининг герман фашизми ва япон милитаризми устидан ғалаба қилганлиги Европа ва Осиёнинг бир қанча мамлакатларида социалистик революциянинг муваффақият қозонишига ёрдам берди. Улуғ Октябрь социалистик революцияси асос солиб берган жаҳон социализм системаси вужудга келди. Бу воқеа, ўз аҳамиятига кўра, СССРда социалистик революция ғалаба қилгандан кейинги иккинчи воқеадир. Ҳозир энди ёлғиз бизнинг мамлакатимизгина эмас, балки инсониятнинг учдан бир қисми социализм йўлидан бормоқда.

Ҳозирги шароитда инсониятнинг прогрессив тарихий тараққиётининг асосий йўналишини халқаро ишчилар синфининг фарзанди бўлган жаҳон социализм системаси, жамиятни социалистик асосда қайта қуриш учун империализмга қарши кураш олиб бораётган кучлар белгилаб бермоқда. Империализм завол ва ҳалокат даврига кирди. Жаҳонда ижтимоий тараққиёт суръатлари мисли кўрилмаган тезлик билан бормоқда.

КПСС фаолиятининг 1953 йилдан бошланган даври партия тарихида жуда муҳим бурилиш давридир. Бу давр партия ва халқнинг шонли қаҳрамонона ишлари билан, коммунистик қурилишнинг юксак пафоси билан тўла. Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XX ва XXII съездлари тарихда сўнмас машъал бўлиб қолади. Кўп томлик «КПСС тарихи»да бу давр кенг ёритиб берилади.

XX ва XXII съездларда партия Сталин шахсига сиғинишни ўз ташаббуси билан принципиал ва кескин танқид қилди. Сталин томонидан қилинган катта хатоларни, унинг партия ички демократиясини ва социалистик қонунчиликни қўпол суратда бузганлигини, кўпгина софдил кишиларга, шу жумладан партия ва давлатнинг кўзга кўринган арбобларига қарши жабр-зулм ва репрессиялар қилганлигини тўла-тўкис очиб ташлади. Шахсга сиғинишнинг хўжалик қурилиши соҳасидаги, айниқса коллективлаштириш вақтида ва урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигидаги оғир оқибатлари очиб ташланди.

Партия Ленин традицияларига амал қилиб, шахсга сиғиниш даврида ҳокимиятнинг суиистеъмол қилинганлиги тўғрисидаги ҳақиқатни ҳаммага айтди, марксизм-ленинизмга ёт бўлган шахсга сиғиниш идеологияси ва практикасини қатъий қоралади, партия ҳаётининг ленинча нормаларини ва раҳбарлик принципларини тиклади ва ривожлантирди, бундан кейин партияда ва мамлакатда ҳеч қачон ана шундай ҳодисалар бўлмаслиги учун шахсга сиғинишнинг такрорланишига қарши чора-тадбирлар ишлаб чиқди. XX, XXII съездларнинг Сталин шахсига сиғинишни бартараф қилиш юзасидан қабул қилган қарорлари партия ҳаёти учун ва совет жамиятининг ривожланиши учун, коммунизм учун кураш олиб бориш ишининг тантана қилиши учун жуда катта аҳамиятга эгадир. Шундай қилиб, КПСС ўзининг ленинча принципиаллиги ва одиллигини, социалистик қурилиш назарияси ва практикасининг софлиги учун изчил кураш олиб бораётганлигини халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатига, бутун дунё меҳнаткашларига намойиш қилди.

Коммунистик ва ишчи партиялари вакилларининг 1960 йил ноябрида Москвада бўлган Кенгашининг Баёнотида КПСС XX съездининг қарорлари «КПСС учун ва СССРда коммунизм қурилиши учун буюк аҳамиятга эга бўлибгина қолмай, шу билан бирга халқаро коммунистик ҳаракатда янги босқичга асос ҳам қўйди, марксизм-ленинизм асосида бу ҳаракатнинг янада ривожланишига ёрдам берди», дейилади.[1]

Партия XX ва XXII съездларининг қарорларида **ленинизм янги тарихий шароитга татбиқан ижодий ривожлантирилган.**

Ҳозирги халқаро тараққиётнинг туб принципиал масалалари — жаҳон урушининг олдини олиш мумкинлиги тўғрисидаги, социал системаси турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаши тўғрисидаги, социализмга ўтиш формаларининг турли-туманлиги тўғрисидаги масалалар XX съезд томонидан назарий таҳлил қилиб берилганлиги жуда буюк революционлаштирувчи роль ўйнади, дунёнинг сиёсий иқлимини ўзгартирди, уруш оловини ёқувчи империалистларга жиддий зарба берди.

Партия шахсга сиғинишнинг тўсқинлик қилувчи оқибатларини ўз йўлидан улоқтириб ташлаб, партиянинг кўп йиллик фаолиятини, унинг антиленинчи фракциялар ва оқимларга қарши олиб борган курашининг тарихий аҳамиятини шахсга сиғинишни баҳона қилиб яширишга, партия ва халқнинг социализм учун курашидаги оламшумул тарихий муваффақиятларини қоралашга, йўқ қилиб юборишга уринувчи социализм душманларига қатъий зарба бермоқда.

Партия раҳбарлар обрў-эътиборининг аҳамиятини инкор қиладиган кишиларнинг қарашларини ҳам нотўғри деб ҳисоблайди. Раҳбарларнинг обрў-эътиборини майда буржуача-анархистларча инкор қилишнинг марксизм-ленинизмга ҳеч қандай алоқаси йўқ. «Бутун дунёда тўла озодлик учун оғир ва шиддатли кураш олиб бораётган ишчилар синфига, — деб кўрсатган эди В. И. Ленин, — обрўлар керак».[2]

Партия КПСС XX съездининг ленинча йўлини амалга ошириши натижасида меҳнаткашлар ижодий активлигининг ривожланиши учун, мамлакатдаги ишлаб чиқарувчи кучларнинг, фан ва маданиятнинг янгидан тез юксалиши учун, халқнинг моддий ва маънавий бойликларининг кўпайиши учун чексиз имконият очилди. Тарихий ўн йиллик (1953—1963) мобайнида партиямиз иқтисодий, илмий-техника ва маданий тараққиёт йўлидан жуда катта қадам ташлади ва янги марраларга чиқиб олди. Совет халқи коммунизмнинг биринчи фазасини қуришни тугаллаб, СССРда социализмнинг тўла ва узил-кесил ғалабасини таъминлаб, Коммунистик партия бошчилигида **кенг авж олдирилган коммунизм қурилиши** даврига кирди.

Партия КПССнинг XXII съездида қабул қилинган ўзининг **учинчи Программасида** мамлакатимизда коммунистик жамият қуришнинг буюк илмий планини ишлаб чиқди, бу планни фалсафий, тарихий, иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан чуқур асослаб берди. Коммунизмнинг моддий техника базасини яратиш, коммунистик ижтимоий муносабатларни шакллантириш ва янги кишини — коммунистик давр кишисини тарбиялаш — бу планнинг ўзаро маҳкам боғланган асосий звеноларидир. КПССнинг янги Программасида СССРда ва халқ демократияси мамлакатларида социализм қурилишининг тажрибаси, халқаро ишчилар ҳаракати ва миллий озодлик ҳаракати тажрибаси умумлаштирилди, жаҳон тараққиётининг перспективалари илмий асосда ёритиб берилди. Бу Программа бутун инсониятга бахтли истиқбол йўлини очиб беради.

Янги тарихий босқичда совет жамиятининг раҳбар ва етакчи кучи бўлган Коммунистик партиянинг роли янада ошди, партия фаолиятининг миқёслари ғоят кенгайди. Коммунистик қурилиш вазифаларининг мисли кўрилмаган миқёслари ва мураккаблиги, халқ ижодий активлигининг барқ уриб ўсганлиги, социалистик демократиянинг янада ривожланганлиги, илмий коммунизм назариясининг аҳамиятининг ўсганлиги, бу назарияни ривожлантириш ва пропаганда қилиш — буларнинг ҳаммаси партиядан ўз раҳбарлигини юксак даражага кўтаришни, ўз ишларининг форма ва методларини доим такомиллаштириб боришни талаб қилди.

Социализм ғалаба қилганлиги ва СССРнинг коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган даврга кириши натижасида ички вазият ҳам, ташқи вазият ҳам тубдан ўзгарди. Партия бу вазиятда совет жамиятининг раҳбар ва етакчи кучи ролини бажариб келмоқда. Партия социалистик қурилиш даврида синфий кураш шароитида иш олиб борди ва эксплуататор синфларга нисбатан диктатурани амалга оширган пролетариат партияси бўлди. Пролетариатнинг синфий давлати эксплуататорларнинг қаршилигини бостириш учун, социалистик қурилишни ташкил этиш, социализмнинг ғалабасини таъминлаш учун зарур эди. В. И. Ленин бундай деган эди: «Синфий курашни зарур деб биладиган марксизм бундай дейди: инсоният социализмга фақат пролетариат диктатураси орқали келади, социализмга бундан бошқа йўл йўқ»[1]).

Социализм тўла ғалаба қилиб, эксплуататор синфлар тугатилган ва совет жамиятида ғоявий-сиёсий бирлик билан жипслашган дўст синфларгина қолган бир пайтда давлат синфий ҳукмронлик қуролидан умумхалқ давлатига айланди. Социалистик мулкчиликнинг олий формаси билан боғланган энг илғор синф бўлмиш ишчилар синфи коммунизм қурилиши шароитида ҳам ўзининг раҳбарлик ролини сақлаб қолади, аммо у энди дўст синфларгина қолганлиги сабабли синфий ҳукмронликка муҳтож бўлмайди.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ишчилар синфининг партияси бўлиб қолгани ҳолда шу билан бирга совет халқининг авангардига айланди, ишчилар синфининг дунёқарашини, марксизм-ленинизм идеологиясини ўзига сингдириб олган бутун халқ партияси бўлиб қолди. Бу — партиянинг шундан аввалги даврда жамиятни социалистик негизда қайта қуриш, халқни ғоявий жиҳатдан тарбиялаш ва жипслаштириш соҳасида бажарган ҳамма ишларининг якуни бўлди.

КПСС ўз сиёсатида ва ўзининг амалий фаолиятида, иш формалари ва методларини белгилашда реал вазиятни, совет жамияти тараққиётида ҳамда халқаро ҳаётда рўй бераётган объектив процессларни аниқ ҳисобга олишга асосланади. Марксчи-ленинчи партия учун муқаррар шарт бўлган ана шундай ёндошишгина тўғри сиёсий йўлни ишлаб чиқишни ва бу йўлни муваффақиятли суратда амалга оширишни таъминлайди. Ҳозирги замон бузғунчиларининг марксизмдан чекинишлари яна шундан ҳам иборатки, улар ижодий, диалектик методни унутиб қўйдилар, бу эса уларни ленинча йўлдан четга чиқиб кетишга, догматизмга, миллатчиликка ва сиёсат соҳасида авантюризмга олиб келди.

КПССнинг бутун халқ партиясига айланганлиги унинг кучларини кўпайтирди, партия таяниб турган социал базани янада кўпроқ кенгайтирди, партиянинг халқ билан алоқасини мустаҳкамлади.

---

1 В. И. Ленин. Асарлар, 27-том, 340-341-бет.

2. В. И. Ленин. Асарлар, 27-том, 510-бет.

3 В. И. Ленин. Асарлар, 27-том, 57-бет.

1 В. И. Ленин, Асарлар, 33-том, 501-бет.

2 В. И. Ленин, Асарлар, 31-том, 551-бет.

В. И. Ленин, Асарлар, 31-том, 58-бет.

1 Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXII съезди. Стенографик ҳисобот, III том, 259-бет.

1 Коммунистик ва ишчи партиялар вакилларининг кенгашининг ҳужжатлари, Ўздавнашр, 1960, 55-бет.

2 В. И. Ленин. Асарлар, 11-том, 434-бет.

1) В. И. Ленин. Асарлар 29-том, 366-бет.

(Давоми учинчи бетда)

ЛЕНИН ПАРТИЯСИНИНГ РЕВОЛЮЦИОН ЙЎЛИ

(Боши 2-бетда).

Жамиятнинг синфий структурасида юз берган ўзгаришлар партиянинг ўз сафларини ғоявий жиҳатдан жипслаштиришга ёрдам берди. Партия ҳеч қачон ҳозирги вақтдагидек маҳкам бирлашган ва монолит бўлмаган эди. «Ким кимни енгади» масаласи ҳал этилган синфий кураш шароитларида антиленинчи фракциялар ва гуруҳларга қарши ғоявий кураш партия тараққиётининг қонуни эди. Ҳозирги вақтда бирор оппортунистик оқимлар пайдо бўлишига имкон берадиган социал база йўқ, партиянинг ажралиб кетиш хавфи йўқ, ҳолбуки, бир вақтлар шундай хавф бор эди. Аммо бу гапдан айрим шахслар ёки ҳатто айрим группалар эндиликда партия сиёсатига қарши кураш йўлига ўтолмайдилар, деган маъно келиб чиқмайди. Буржуа пропагандаси таъсирига берилиб кетган кишилар, ёки эскиликка муккасидан кетган ашаддий консерваторлар шундай йўлга ўтишлари мумкин. Маълумки, антипартиявий, фракциячи группа XX съезднинг ленинча йўлига жуда қаттиқ қаршилик кўрсатди. Бу группа партияни шахсга сиғиниш натижасида вужудга келган яроқсиз методларга қайтаришга уринган эди. Партия фракциячиларни ва нифоқчиларни тормор келтирди. Ўз сафларини ленинчи Марказий Комитет теварагига янада маҳкам жипслаштирди.

Партиянинг раҳбарлик фаолияти В. И. Ленин вафотидан кейин ҳали ҳеч қачон кейинги йиллардагидек бунчалик интенсив, ижодий ва самарали бўлмаган эди. Ленинча иш услуби учун характерли бўлган хусусиятлар — назарияни практика билан узвий равишда боғлаб бориш, коллектив раҳбарлик ва доим оммага таяниб иш кўриш, омма билан алоқани мустаҳкамлаш, омманинг фаровонлиги тўғрисида ғамхўрлик қилиш партиянинг ана шу фаолиятида жуда яққол ифодасини топади. Ҳаётимизнинг шундай бир соҳаси йўқки, бунда партия буюк, ҳақиқатан ҳам тарихий муваффақиятларга эришмаган бўлсин.

Партия марксизм-ленинизмни янги тарихий вазиятда ва ижтимоий тараққиётнинг янги вазифаларига мувофиқ суратда ижодий ривожлантириб, ўзининг ички ва ташқи сиёсатини, ўз планларини назарий жиҳатдан асослаб берган энг муҳим янги хулоса ва қоидаларни, чунончи СССРда ҳозирги шароитда пролетариат диктатурасидавлатининг умумхалқ давлатига айланиши тўғрисидаги, коммунизм қурилиши кенг авж олдирилган даврда партия ролининг ўсиб бораётганлиги ҳақидаги, социализмнинг ўсиб коммунизмга айланиши қонуниятлари ҳақидаги, коммунизмнинг моддий техника базасини яратиш йўллари ҳақидаги, коммунистик ижтимоий муносабатларни шакллантириш ва янги кишини тарбиялаш тўғрисидаги, капитализмдан социализмга ўтиш формаларининг хилма-хиллиги тўғрисидаги, ҳозирги даврда жаҳон урушининг олдини олиш имкониятлари тўғрисидаги, ҳозирги даврнинг характери ҳақидаги ва шу сингари масалалар тўғрисидаги янги хулоса ва қоидаларни таърифлаб берди.

Партия халқ хўжалигининг барча тармоқларини жадал ривожлантиришни, коммунизм моддий техника базасининг вужудга келтирилишини таъминлашни ўзининг асосий вазифаси деб билади. Халқ фаровонлигини тўхтовсиз ўстириш ва Совет давлатининг мудофаа қудратини мустаҳкамлаш асосларининг асоси шундан иборат. **Халқнинг фароғати тўғрисида, унинг бахт-саодати тўғрисида ғамхўрлик қилиш — партиянинг олий қонуни, Ленин васиятларини бажариш демакдир.** Социалистик экономикани тез суръатлар билан ривожлантириш — капитализм билан жаҳон миқёсидаги иқтисодий мусобақада ғалаба қозонишнинг гарови ва жаҳондаги озодлик ҳаракати ишига қўшиладиган энг катта интернационал ҳиссадир.

Коммунистик партия марксча-ленинча назарияга таяниб, саноатда ҳам, хусусан анча вақт орқада қолиб келган қишлоқ хўжалигида ҳам бир қанча жуда йирик, чинакам революцион тадбирларни ишлаб чиқди ва амалга оширди.

Бутун халқ хўжалигини замонавий техника асосида техника жиҳатидан реконструкция қилиш амалга оширилди. Партия саноатнинг энергетика, химия, электроника, машинасозлик каби энг прогрессив тармоқларини тез ривожлантириш учун қатъий чоралар кўрди. Мамлакатни ёппасига электрлаштиришдан иборат ленинча идея, коммунистик қурилишнинг ўзаги бўлган ана шу идея муваффақиятли суратда амалга оширилмоқда, химия индустрияси ривожланиб бормоқда.

Н. С. Хрушчев КПСС Марказий Комитетининг декабрь (1963 йил) Пленумида бундай деган эди: «Агарда Владимир Ильич Ленин ҳозир ҳаёт бўлганида, эҳтимол, тахминан шундай деган бўлур эди: Коммунизм — Совет ҳокимияти ва бутун мамлакатни электрлаштириш ва халқ хўжалигини химиялаштиришдир»[1].

Илмий-техника тараққиёти негизида меҳнат унумдорлиги тез ўсмоқда. Меҳнат унумдорлиги янги ижтимоий тузумнинг ғалабаси учун **асосий ва ҳал қилувчи шартдир.**

Партия кўрган тадбирлар натижасида ҳаётий муҳим соҳа бўлмиш қишлоқ хўжалигида туб силжишлар юз берди. Қишлоқ хўжалигини ривожлантирмай туриб, коммунизм ғалаба қилиши мумкин эмас. Қўриқ ва бўз ерлар жуда катта массивларининг ўзлаштирилганлиги, қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг ўз меҳнати натижаларидан моддий манфаатдорлиги принципининг кучайтирилганлиги, колхоз ва совхозлар моддий-техника базасининг мустаҳкамланганлиги, машина-трактор станцияларининг қайта ташкил этилганлиги ва колхозларга техника сотилаётганлиги, коммунистик қурилишда совхозлар ролининг оширилганлиги, колхоз ва совхозларда планлаштириш тартибининг такомиллаштирилганлиги, қишлоқ хўжалигига партия ва давлат раҳбарлигининг қайта қурилганлиги ана шундай тадбирлардандир. Партия ўғитлардан кенг кўламда фойдаланиш, суғориш ишларини ривожлантириш, комплекс механизациялаш, фан ютуқлари ва илғор тажрибани жорий қилиш асосида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини химиялаштириш, уни интенсивлашдан иборат буюк программани ишлаб чиқди ва муваффақиятли амалга оширмоқда.

[1] Н. С. Хрушчев. Химия саноатини жадал ривожлантириш — қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини юксалтиришнинг ва халқ фаровонлигини оширишнинг энг муҳим шартидир. 12-бет, Ўздавнашр.

Партия ленинча традицияларга қаттиқ амал қилиб, халқ хўжалигига ўз раҳбарлиги форма ва методларини доим такомиллаштириб бормоқда. Халқ хўжалигига партия раҳбарлигининг қайта қурилиши бу раҳбарликни бир мақсадни кўзда тутиб янада конкретроқ раҳбарликка айлантириш, халқ хўжалигини малакали кадрлар билан мустаҳкамлашга, меҳнаткашларнинг мумкин қадар кенгроқ табақаларини ишлаб чиқариш ишларида актив қатнаштиришга қаратилган.

Партия коммунизм қурилиши шароитларида меҳнаткашларни ва аввало ёшларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашга, марксизм-ленинизм ғояларини пропаганда қилишга жуда катта эътибор бермоқда. Партия КПСС Программасининг амалга оширилишини идеологик жиҳатдан таъминлашни, коммунизмнинг моддий техника базасини яратишни, коммунистик ижтимоий муносабатларни шакллантиришни, янги кишини тарбиялашни, сиёсий ҳушёрликни оширишни, империалистик идеологияга қарши, ўтмишнинг кишилар онгидаги саркитларига қарши ҳужумни кучайтиришни бу соҳада ўз вазифаси деб билади. Партия коммунизмнинг актив ва онгли меҳнаткашларини меҳнат руҳида тарбиялашни, совет кишиларида илмий дунёқараш ва коммунистик ахлоқни шакллантиришни ўзининг диққат марказига қўйди. Партия антикоммунизм реакцион идеологиясининг қабиҳ таъсирига қарши қатъий кураш олиб бормоқда, икки идеологиянинг тинч-тотув яшашини сохтакорлик ва хоинлик билан тарғиб этувчиларга зарба бермоқда.

Совет Иттифоқи ва бутун жаҳон социализм системасининг халқаро тараққиётга кўрсатаётган таъсирининг ўсиб бораётганлиги партиянинг ташқи сиёсати олдига янги вазифаларни қўйди. Партиянинг жаҳон миқёсида муваффақиятли иш олиб бориши учун янги имкониятларни ҳам вужудга келтирди. Жаҳон социализм системасининг ривожланиши ва муваффақиятларга эришиши тўғрисида ғамхўрлик қилиш — партия ташқи сиёсатининг биринчи ва энг муҳим вазифасидир. Бу сиёсат коммунизмнинг янги ғалабалари учун халқаро майдонда қулай шарт-шароитларни вужудга келтиришни таъминлашга қаратилган. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси бошқа қардош партиялар билан биргаликда социалистик мамлакатлар ўзаро муносабатларининг пролетар интернационализмига — тўла тенг ҳуқуқлилик, бир-бирларининг мустақиллиги ва суверенитетини ҳурмат қилишга, қардошларча ўзаро ёрдам ва ҳамкорликка асосланган принципларини батафсил белгилаб берди. КПСС ва Совет давлати жаҳон империализмига қарши турган асосий куч бўлмиш социалистик лагернинг иқтисодий ва сиёсий қудратини мустаҳкамлаш ишига катта ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Бизнинг партиямиз ва халқимиз социалистик мамлакатлар қардош оиласи олдидаги, шунингдек бутун дунё меҳнаткашлари олдидаги интернационал бурчини аввало СССРда коммунистик қурилишнинг жуда катта муваффақиятлари билан, шунингдек социалистик лагердаги мамлакатлар билан иқтисодий ва сиёсий ҳамкорликни тобора кенгайтириш, уларга ҳар томонлама ва беғараз ёрдам бериш йўли билан бажармоқдалар.

Миллий озодлик ҳаракатига ёрдам бериш партиянинг ташқи сиёсатида катта ўрин олади. Илгариги мустамлакалар ва ярим мустамлакалар ўрнида вужудга келган ёш миллий давлатлар СССРнинг ва бошқа социалистик мамлакатларнинг беғараз ёрдами туфайли ўз экономикаларини муваффақиятли суратда ривожлантирмоқдалар ва сиёсий озодликни қўлга киритиш билан бирга иқтисодий озодликка ҳам эришмоқдалар. Ана шу мамлакатларнинг бир қанчасида чуқур демократик социал-иқтисодий ўзгаришлар амалга оширилмоқда. Бу ўзгаришлар уларнинг социалистик тараққиёт йўлига ўтишлари учун ёрдам беради.

Партия замонамизнинг буюк революцион кучларини — жаҳон социализм системаси, халқаро ишчилар ҳаракати ва миллий озодлик ҳаракатини умумий бир оқимга қўшиб юборишдан иборат объектив процессга ҳар томонлама кўмаклашишни ўз олдига вазифа қилиб қўйди. Жаҳон революциясининг буюк дарёсига айланаётган ана шу қудратли оқим империализмни ер юзидан супуриб ташлай олади ва ер юзида социализм ҳамда коммунизмни барқарор қила олади. Ҳозирги замон улуғ революцион кучларининг бирлиги учун курашдан ҳам муҳимроқ ва олижаноброқ вазифа йўқ. Шу сабабли революцион кучларни бир-биридан ажратиб юбориш, миллий озодлик ҳаракатини жаҳон социализм системасидан ва халқаро ишчилар синфидан ажратиб қўйиш, уларни бир-бирига қарама-қарши қўйиш йўлига очиқдан-очиқ ўтиб олган ҳозирги замон бузғунчиларининг хатти-ҳаракатига асло йўл қўйиш мумкин эмас. Бундай йўл тинчлик, демократия ва социализм ишига жуда катта зарар етказиши мумкин.

Бизнинг партиямизнинг бутун фикри-зикри ва куч-ғайрати ҳамиша тинчлик ва халқлар хавфсизлиги учун, миллионларча кишиларнинг ёстиғини қуритиши ва уларни азоб-уқубатларга дучор қилиши мумкин бўлган термоядро урушининг олдини олиш учун курашга қаратилгандир. КПСС Программасида бундай дейилади: **«Энг муҳими — термоядро урушининг олдини олишдан, унинг бошланиб кетишига йўл қўймасликдан иборат...** Қудратли социалистик лагернинг, тинчликсевар носоциалистик давлатларнинг, халқаро ишчилар синфининг ва тинчлик ишини ҳимоя қилаётган барча кучларнинг бирлашган куч-ғайратлари билан **жаҳон урушининг олдини олиш мумкин... Урушларни йўқотиш, ер юзида абадий тинчлик ўрнатиш — коммунизмнинг тарихий вазифасидир»**[1]

Бизнинг шонли партиямиз, унинг содиқ ленинчи Н. С. Хрушчев бошчилигидаги ленинчи Марказий Комитети тинчлик ва коммунизм ишининг ғалабаси учун, инсониятни жаҳон термоядро уруши фалокатларидан қутқазиш учун курашиб, большевизм ва жаҳон революцион ҳаракатининг бутун тарихий тажрибасига, марксизм-ленинизм назариясига таяниб иш кўрмоқдалар. Коммунистлар, чинакам марксчи-ленинчилар инсоният тараққиёти учун энг изчил ва энг қатъий кураш олиб бориб, ҳозирда ҳам **давримиз ақл-идрокининг** тимсол мужассами бўлмоқдалар. Бизнинг партиямиз доно ва эпчил ленинча стратегия ҳамда тактикани амалга ошириб, ана шу жаҳоншумул-тарихий вазифани бажариш учун қўлидан келган ҳамма чораларни кўрмоқда. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси тинчлик ва халқлар хавфсизлиги манфаатларини кўзлаб, СССРнинг мудофаасини мустаҳкамламоқда. Эндиликда бутун прогрессив инсоният тинчлик посбони бўлган Совет Иттифоқининг ядро қудрати империалистик уруш кучларини тийиб қўйганлигини эътироф этмоқда.

[1] Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXII съезди. Стенографик ҳисобот, III том, 292, 293-бетлар.

КПСС ва Совет давлатининг турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшашидан иборат ленинча принципга асосланган тинчликсеварлик ташқи сиёсати ғоят инсонпарвар сиёсатдир. Бу сиёсат бутун прогрессив инсониятнинг муҳаббати ва қўллаб-қувватлашига сазовор бўлди. Совет давлати, бутун социалистик лагерь жаҳон халқлари олдида агрессия ва урушга қарши мустаҳкам қалқон бўлиб турибди. КПСС бошқа қардош коммунистик ва ишчи партиялар билан биргаликда, ишчилар ҳаракати сафларини бузаётган ва заифлаштираётган ҳамда объектив суратда империализмга ёрдам бераётган ревизионизм, догматизм ва сектантликка қарши тинмай кураш олиб бормоқда; барча мамлакатлардаги марксчи-ленинчи партияларнинг жипслиги тўғрисида доим ғамхўрлик қилмоқда, интизом ва пролетар бирдамлиги намунасини, ўзининг интернационал бурчига садоқат намунасини кўрсатмоқда.

Бизнинг партиямиз коммунистик ва ишчи партияларнинг 1960 йил ноябрь ойида бўлиб ўтган Кенгаши қабул қилган қоидага доим амал қилиб келмоқда: «Ҳар бир мамлакатдаги ишчилар синфи ишининг муваффақияти барча марксчи ленинчи партияларнинг интернационал бирдамлигини талаб этади. Ҳар бир партия ўз мамлакатининг ишчилар синфи, меҳнаткашлари олдида, бутун халқаро ишчи ва коммунистик ҳаракат олдида жавобгардир»[1].

Социалистик лагердаги мамлакатларнинг, бутун жаҳон коммунистик ҳаракатининг марксизм-ленинизм, пролетар интернационализми принциплари асосидаги монолит жипслиги ер юзида тинчлик ва социализмнинг ғалаба қилиши учун энг муҳим шартдир. Социалистик лагерь, халқаро коммунистлар армиясининг бирлиги — уларнинг куч ва қудрати, ғалаба қозонишининг асосий манбаи ана шунда.

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг шонли 70 йиллиги кунида марксча-ленинча қардош партияларнинг партиямиз Марказий Комитети ленинча йўлига ва ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг фаолиятига берган юксак баҳолари билан совет коммунистлари фахрлана оладилар. Ана шу қардош партиялар шахсга сиғинишни фош қилишда, марксча-ленинча назарияни ижодий ривожлантиришда, буюк революцион ўзгаришларни амалга оширишда Н. С. Хрушчевнинг ролини алоҳида таъкидлаб кўрсатдилар. Коммунистик ва ишчи партиялар вакилларининг 1960 йилда бўлиб ўтган Кенгаши чиқарган Баёнотда бундай дейилади: «Коммунистик ва ишчи партиялар якдиллик билан шуни айтадиларки, халқаро коммунистик ҳаракатнинг энг тажрибали ва энг чиниққан отряди бўлган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси жаҳон коммунистик ҳаракатининг ҳамма таниган авангарди бўлиб келди ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолади»[1]

[1] Коммунистик ва ишчи партиялар вакиллари Кенгашининг ҳужжатлари, 54-бет, Ўздавнашр.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг бутун шонли тарихий йўли миллионларча кишиларнинг ақл-идроки ва қалбини эгаллаган ҳамда бутун инсониятнинг ҳаётини ўзгартирувчи қудратли моддий куч бўлиб қолган марксизм-ленинизмнинг ғалабасини тасдиқлайди.

Инсониятнинг олға қараб борувчи, прогрессив тараққиётининг буюк диалектик қонунияти, ҳаракатдаги чекинишлар орқали, тарихнинг барча эгри-бугри йўллари орқали, барча ғовлар ва қийинчиликлар орқали, ўзига йўл топиб олаётган қонунияти партиямизнинг қаҳрамонона тарихида, мамлакатимизнинг тарихида ўзининг ёрқин ифодасини топмоқда.

Социализм ғоят катта кучларга эга эканлигини, инсоният эндиликда тараққиётнинг порлоқ имкониятлар яратиб берувчи янги босқичига ҳақиқатан ҳам ўтганлигини исбот қилиб берган Совет Иттифоқи тажрибасининг аҳамиятини энди ким инкор эта олади? Совет экономикаси урушлар ичида энг кўп вайронгарчилик келтирган урушдан кейин тикланиш даврининг мислсиз қийинчиликларини енгиб, ишлаб чиқарувчи кучларни тараққий эттиришда АҚШдагидан кўра, анча юксакроқ суръатларга эришди ва урушдан ҳеч зарар кўрмай, балки уруш туфайли бойиб олган ана шу энг бой капитализм мамлакатига муваффақиятли суратда етиб олмоқда. Совет Иттифоқи космосга биринчи бўлиб йўл очди.

Ҳатто социализм душманлари, марксизмни «рад қилувчилар» ҳам рад этиб бўлмайдиган бу фактни ва унинг юз миллионларча кишилар онгига кўрсатаётган ҳал қилувчи таъсирини тан олишга мажбур бўлдилар. Улар марксизмнинг обрў-эътибори Совет Иттифоқи ва бутун социалистик система кучи ва обрў-эътиборининг ўсиши билан, Совет Иттифоқи халқлари фаровонлигининг ўсиши билан бирга ортиб бораётганлигини кўриб турибдилар. Улар марксизм кишиларнинг ақл-идрокини эгаллаш учун курашда ғалаба қилаётганлигини эътироф этишга мажбурдирлар.

КПСС тарихи шуни кўрсатадики, партия ўз сафларининг ленинча бирлиги принципларига содиқлиги билан, жамият тараққиётининг объектив қонунларига мос бўлган ўз сиёсатининг тўғрилиги туфайли турли-туман антиленинчи нифоқчи оқимларни, фракцияларни, антипартиявий группаларни доим енгиб келди.

Хитой раҳбарлари ўзларининг бузғунчилик, авантюристик ишлари билан вужудга келтираётган қийинчиликларни ҳозирги вақтда ҳам Ленин партияси бошқа марксча-ленинча партиялар билан биргаликда бартараф қилолишига шакшубҳа йўқ. Жаҳон социалистик системаси ва халқаро ишчилар синфи ҳал қилувчи роль ўйнаганй ҳолда, жаҳон революцион процесси бирлигининг тарихий зарурлиги марксизм-ленинизмдан чекинувчиларнинг ҳар қандай ревизионистик ва бузғунчилик ҳаракатларини енгиб ўтиб, ўзига йўл очиб олади.

[1] Коммунистик ва ишчи партиялар вакиллари Кенгашининг ҳужжатлари, 55-бет.

Хитой раҳбарлари коммунистик ва ишчи партияларнинг 1960 йилда бўлиб ўтган Кенгашида биргаликда қабул қилинган Баёнотдан воз кечганликларини 1964 йилда очиқдан-очиқ эълон қилдилар. Улар бошқа партиялар билан биргаликда қабул қилинган умумий, принципиал қарорларнигина эмас, балки ХКП VIII съездида қабул қилинган ўз қарорларини ҳам ошкора ревизия қилдилар. ХКП VIII съездининг қарорларида XX съезднинг ленинча йўли ижобий аҳамиятга эга эканлиги эътироф этилган эди ва КПСС ҳамда Совет Иттифоқига нисбатан дўстона йўл тутилган эди. Хитой раҳбарлари троцкизмнинг энг разил усулларини эсга туширадиган методларни қўлланиб, миллатчилик ва бузғунчилик ҳаракатларининг хатарли йўлига тушиб олдилар.

Бизнинг партиямиз ленинча принципларга таяниб, ревизионизм, догматизм, сектантликка қарши, янги троцкизмга қарши, марксизм-ленинизмнинг поклиги учун халқаро коммунистик ҳаракат сафларини мустаҳкамлаш учун муросасиз кураш олиб бормоқда.

Бизнинг партиямиз марксизм-ленинизм таълимотини ижодий тарзда ривожлантирувчи янги Программаси билан коммунизмнинг инсониятга яратиб бераётган реал, конкрет истиқболларни кўрсатди. Хўжалик қурилишида, социалистик демократияни ривожлантиришда эришаётган ҳар бир янги ютуғимиз антикоммунизмга янги зарба бўлиб тушади, социализм ва коммунизм қурувчилар сафларини кўпайтирмоқда ва кўпайтираверади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг тарихи ўзининг бутун давомида шу нарсани яққол исбот этадики, марксизм-ленинизм революцион таълимотига садоқат; янги тарихий шароитларда марксча-ленинча назарияни ижодий тарзда ривожлантириш; революцион назария поклигини ҳимоя қилиш учун икки фронтда — марксизм-ленинизмни реформистларча ревизия қилишга қарши ва сиёсатда догматизм, сектантчилик, сохта революцион авантюризмга қарши кураш; стратегия ва тактиканинг тўғрилиги; партиянинг илмий жиҳатдан асослаб берилган сиёсати; партиянинг халқ билан чамбарчас боғланганлиги; партиянинг сиёсий йўли тўғрилигига халқ оммасини ишонтира билиш; халқнинг партияни қўллаб-қувватлаши барча қийинчилик ва ғовларни енгиб ўтишнинг битмас-туганмас манбаи, партиянинг ҳаётбахш кучидир.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўзининг шонли ишлари билан марксизм-ленинизм революцион таълимотига чексиз содиқ бўлишнинг, марксизмнинг жони — унинг пролетар революцияси методологияси бўлган революцион диалектикасини чуқур тушунишнинг юксак намуналарини, пролетар интернационализми принципларига садоқат намуналарини кўрсатди. КПСС тарихи — ҳаракатдаги, ижодий ривожланишдаги марксизм-ленинизмдир.

Буюк интернационал, абадий барҳаёт, ижодий ривожланувчи марксизм-ленинизм таълимоти енгилмасдир.

Ленин партиясининг иши енгилмасдир.

(«ПРАВДА», 23 сентябрь).

МАККАЖЎХОРИ ВА ОҚЖЎХОРИ ЕТИШТИРИШГА ЭЪТИБОРНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

(Боши биринчи бетда).

Кўпгина колхоз ва совхозларда маккажўхори ва оқжўхори етиштириш учун моддий стимул яратилмаган. Бу эса колхозчилар ва совхоз ишчиларининг ана шу экинларни етиштиришни кўпайтиришдан манфаатдорлигига путур етказмоқда ҳамда чорвачилик маҳсулотларининг таннархига салбий таъсир кўрсатмоқда.

Ана шу камчиликларнинг ҳаммасига шу нарса сабаб бўлмоқдаки, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги ва унинг жойлардаги органлари, баъзи область партия комитетлари ва область ижроия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармалари ҳамда партия комитетлари чорвачилик учун мустаҳкам ем-хашак базасини вужудга келтиришда маккажўхори ва оқжўхорининг ролига етарли баҳо бермаётирлар, маккажўхори ва оқжўхори етиштириш билан шуғулланувчи хўжаликларнинг иши устидан контролни амалга оширмаётирлар, маккажўхорикорларга талаб қилинган даражада ёрдам кўрсатмаётирлар, илғор маккажўхорикор бригадаларнинг тажрибасини ёймаётирлар.

Қарорда шу нарса таъкидланадики, маккажўхори ва оқжўхори етиштириш ишини сут, мол гўшти, чўчқа гўшти ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришнинг негизи сифатида узил-кесил яхшилаш — партия, совет ва қишлоқ хўжалик органларининг ҳамда хўжалик раҳбарларининг энг муҳим вазифасидир. Қарорда суғориладиган ерларда маккажўхори ва оқжўхоридан муттасил мўл ҳосил етиштириш ҳамда кўкпоя олишга эришиш биринчи навбатдаги вазифа эканлиги қайд қилинади.

Республика колхоз ва совхозларининг 1965 йилда маккажўхори ва оқжўхори экиш плани тўғрисидаги таклифлари қабул қилинди. 224,2 минг гектар майдонга маккажўхори ва оқжўхори экилади, шундан 141,6 минг гектар майдонга экилган маккажўхори ва оқжўхоридан силос бостириш, 82,6 минг гектар майдондан дон олиш мўлжаллаб қўйилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги, «Садвинконсерва» Давлат комитети, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети, область партия комитетлари ва партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармалари ҳамда хўжаликларнинг раҳбарлари зиммасига 1965 йилдан бошлаб республикада гектар бошига 400-500 центнердан кам силос массаси ва 40 центнердан кам дон оладиган биронта ҳам хўжалик қолмаслигига эришиш вазифасини юклади. Шу мақсадда қуйидагилар таклиф қилинди:

ҳар бир колхоз ва совхозда доимий ишловчи комсомол-ёшлар бригадалари ёки звенолари тузиш. Бу бригадалар илғорлар тажрибасидан фойдаланиб, суғориладиган ерларнинг ҳар гектаридан 1000 центнер ва ундан ҳам ошириб кўкпоя ҳамда 100 центнердан дон ҳосили олиш учун курашмоқлари керак; бу бригадаларни билим олган маккажўхорикорлар ва мутахассислар билан тўлдириш, бригадаларга (звеноларга) сув билан таъмин этилган серунум майдонлар ҳамда техника ажратиш, шу билан бирга, маккажўхори ва оқжўхори етиштиришни комплекс механизациялаш асосидагина олиб боришни, юқори сифатли уруғликлар, минерал ўғитлар билан, сув, техника ҳамда бошқа моддий-техника воситалари билан таъминлашни кўзда тутиш;

комплекс механизациялаш ва химиялаштиришга асосланган прогрессив технологияни жорий қилиш — ҳашаротларга қарши кураш олиб бориш учун гербицидларни кенг қўлланиш, шу зона учун районлаштирилган гибрид уруғликлар ва энг юқори ҳосил берувчи уруғликлардан фойдаланиш;

маккажўхори ва оқжўхори етиштиришнинг сифати устидан контролни кучайтириш, маккажўхорикорларни моддий жиҳатдан рағбатлантиришни кенг жорий қилиш,

Госпланга, Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлигига, «Садвинконсерва» Давлат комитетига маккажўхори ва оқжўхори экиладиган майдонларга солиш учун минерал ўғитлар ажратиш, область партия комитетларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ижроия комитетлари ва ишлаб чиқариш бошқармаларига эса ажратилган ўғитларнинг мақсадга қатъиян мувофиқ фойдаланилишини кузатиб бориш вазифаси таклиф қилинди.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлигига ва «Садвинконсерва» Давлат комитетига бир ойлик муддат ичида маккажўхори ва оқжўхорининг гибридлаштирилган ва навли уруғликларини етиштириш билан шуғулланувчи хўжаликларни белгилаб чиқиш топширилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлигининг техника экинлари ва суғориладиган дон экинлари бўлими, чорвачилик илмий-тадқиқот институти, Бутуниттифоқ Ўсимликлар етиштириш институтининг Ўрта Осиё тажриба станцияси зиммасига селекция ишларини тубдан яхшилаш, олимларнинг куч-ғайратини республиканинг ҳамма зоналарида маккажўхори ва оқжўхорининг силос массаси ва дон берадиган серҳосил янги навларини тезроқ етиштиришга сафарбар қилиш вазифаси юклатилди.

«Узсельхозтехника» бирлашмасига ҳамда Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлигига республикага маккажўхори ва оқжўхори етиштиришни комплекс механизациялаш учун зарур техникани ташиб келтириш масаласини ҳал қилиш таклиф этилди.

Госпланга ва Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлигига мавсумда 2,5 минг тонна уруғлик тайёрлаш қувватига эга бўлган маккажўхори уруғликларини сараловчи завод қуриш тўғрисида таклиф тайёрлаб тақдим этиш топширилди. Министрликка оқжўхори уруғликларини сидириб олинмаган ҳолда қабул қилиш ва сақлаш шартларини тузиб чиқиш ҳам топширилди.

Қарорда силос массасидан мўл ҳосил етиштираётган ва чорва молларини маккажўхори силоси билан боқаётган илғор маккажўхорикорлик бригадаларининг, колхозлар ва совхозларнинг тажрибасини янада активлик билан жорий қилиш зарурлиги таъкидланади. Сўнгра, қарорда меҳнатга чорвачилик озуқалари ва маҳсулотлари етиштирилишига қараб ҳақ тўланадиган комплекс чорвачилик бригадалари тузиш зарурлиги ҳам уқдирилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети область партия комитетларини, ишлаб чиқариш бошқармаларининг партия комитетларини маккажўхорикорлик бригадалари ва звенолари ўртасида 1965 йилда суғориладиган ерларнинг гектар бошига ҳар бир ҳосилдан 800-1000 центнер кўкпоя ва 60-80 центнердан маккажўхори ва оқжўхори дони етиштириш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб юборишга чақирди.

Республика ва область газеталарининг редакцияларига, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Радио эшиттириш ва телевидение давлат комитетига энг яхши маккажўхорикорларнинг тажрибасини кенг миқёсда ёритиш таклиф қилинди.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлигига ва область партия комитетларига маккажўхорикорларнинг илғор тажриба мактаблари ишини яхшилаш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети шунга қатъий ишонч билдирадики, республика колхоз ва совхозлари КПСС Марказий Комитети февраль Пленумининг қишлоқ хўжалигини интенсивлаш тўғрисида чиқарган қарорларини амалга ошириш учун курашиб маккажўхори ва оқжўхори ҳосилдорлигини оширадилар, чорвачилик учун мустаҳкам ем-хашак базаси вужудга келтирадилар ҳамда мол гўшти ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни бутун чоралар билан кўпайтирадилар.

МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ ЯХШИЛАНСИН

ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИ СЕССИЯСИДА

Шу йил баҳорда Чилонзор массивининг Волгоград кўчасида «Навбаҳор» деб аталувчи озиқ-овқат магазини очилди. Бундан шу атрофда яшайдиган меҳнаткашлар жуда мамнун бўлдилар.

Лекин орадан уч ой ўтар-ўтмас бу магазин шаҳар санэпидостанцияси томонидан печатлаб қўйилди. Нега бундай бўлди? Бунинг сабаби шунда эдики, меҳнаткашлар хизмати учун очиб берилган намунали бу озиқ-овқат магазинининг директори Аҳмедов ўз ишига совуққонлик билан қаради. Магазиндаги холодильниклардан ва бошқа қулайликлардан фойдаланмади. Келтирилган маҳсулотлар қаерда бўлса шу ерда ётавердн. Натижада улар ўз сифатини йўқотди. Аҳолидан шикоятлар туша бошлади. Магазиннинг печатлаб қўйилишига ноқобил директор Аҳмедов сабабчи бўлган эди.

Шаҳар Советининг сессиясида келтирилган бу мисол кишининг диққатини ўзига тортади. Бу тўғрида гап кетганда баъзан арзимас факт экан-ку, деювчилар ҳам бўлади. Лекин ана шу арзимас факт кўпинча кишиларнинг таъбини хира қилади. Бошланган яхши ишларни ёмон натижа билан тугашига сабабчи бўлади.

Шаҳар Советининг сессиясида меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш масаласи муҳокама қилинди. Бу ҳақда шаҳар Совети раисининг ўринбосари **Ф. Х. Мазитов** доклад қилди. У кўпчилик савдо ва умумий овқатланиш корхоналари коллективлари ойлик ва квартал планларини яхши бажараётганликларини қайд қилиб ўтди. Савдо тармоқлари, умумий овқатланиш корхоналарининг ходимлари саккиз ойлик топшириқни муваффақиятли адо этдилар.

Шаҳар Советининг савдо бошқармасига 13 та торг қарайди. Шуларнинг саккизтаси ўзларининг саккиз ойлик топшириқларини тўла бажарганлар, лекин бештасида савдо плани бажарилмай қолган. Бу ерда шуни алоҳида кўрсатиб ўтиш кераккн, планини бажаролмаётган торгларнинг раҳбарлари аҳолининг ўсиб бораётган талабига яхши эътибор бермаётирлар.

Шаҳар маиший хизмат кўрсатиш бошқармасининг корхоналарида планни бажариш айниқса ёмон аҳволда. Улар ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини атиги 91 процент бажардилар. 14 та махсус корхоналардан 8 таси давлат олдида анча қарздор бўлиб қолди. Бу шуни кўрсатадики, маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг раҳбарлари аҳолининг талаб ва эҳтиёжини тўғри ҳисобга олмаётирлар.

Маиший хизмат кўрсатиш бошқармасининг корхоналари бултур ҳам кўнгилдагидек ишламаган эдилар. Ўтган йили ҳам ойлик ва квартал плани сурункасига бажарилмай келар эди. Маълумки, меҳнаткашларнинг бу корхона ходимларига бўлган талаби кун сайин ошиб бормоқда. Улар ўз ишларини қайта қуришлари, илғор методлардан тўғри фойдаланиб аҳолига хизмат кўрсатишни ҳар жиҳатдан яхшилаш учун зарур тадбирларни кўришлари керак.

Сессияда сўзга чиққан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги аҳолига маиший хизмат кўрсатиш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **В. Ф. Барабаш** маиший хизмат кўрсатиш бошқармалари янгидан-янги бинолар билан таъминланаётганликларини айтиб ўтди. Чилонзор, Новомосковский, Луначарский кўчаларига қурилган бу биноларда аҳолига хизмат кўрсатувчи устахоналар очиш аллақачон мумкин эди. Лекин шу районлардаги маиший хизмат кўрсатувчи корхоналарнинг раҳбарлари ўз вазифаларига совуққонлик билан қараб келмоқдалар.

Чилонзор район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **М. Г. Белоногов** қизиқ бир фактни келтирди.

— Бизнинг Г-9, Г-10, Г-11 деб аталувчи микрорайонларимизда кейинги вақтда жуда кўп турар-жой бинолари қурилди. Лекин бу жойларда аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи савдо ва умумий овқатланиш тармоқлари йўқ. Ваҳоланки, қурилиш планларида турар-жой билан бир қаторда ана шундай биноларни ҳам қуриш кўрсатилган. Шу микрорайонларда яшаётган аҳолидан жуда кўплаб хатлар олмоқдамиз. Улар ўз хатларида қурилиш ташкилотлари раҳбарларидан ҳақли суратда ранжимоқдалар.

Кўпгина саноат корхоналарининг ҳамда ўқув юртларининг раҳбарлари ўз территорияларида кишиларга маиший хизмат кўрсатувчи шаҳобчаларнинг етарли бўлишига зарур даражада эътибор бермаётирлар. Масалан, шаҳардаги трактор-йиғув, компрессор, ремонт-механика, подшипник заводлари ҳамда 2-пойафзал фабрикаси ва алоқа институти, шунингдек, «Ўзбекбирлашув»га қарашли техникум атрофида кишиларга маиший хизмат кўрсатувчи устахоналар, магазин ва ошхоналар етарли эмас.

Музокараларда Октябрь район ижроия комитетининг раиси **С. Б. Норқузиев**, «Шарқ» номли маиший хизмат кўрсатиш комбинатининг директори **В. В. Очиев**, Куйбишев район ижроия комитетининг раиси **М. Камолов** ва бошқа ўртоқлар ҳам сўзладилар. Улар ўз нутқларида аҳолига маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш учун қандай тадбирлар кўрилаётганлиги, бу соҳада қўлга киритилаётган ютуқ ва камчиликлар ҳақида гапирдилар.

Партия ва ҳукуматимиз умумий овқатланиш ҳамда аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи корхоналарнинг ходимлари тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилиб келмоқдалар. Улар ана шу ғамхўрликка жавобан шаҳар меҳнаткашларига маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилашлари керак.

ЁШЛАР СИНФИЙ ЖАНГЛАРДА ЧИНИҚМОҚДАЛАР

Ёшлар сира чарчамайдилар. Союзлар уйининг залларида ярим кечада ҳам комиссиялар ишлаб турар эди. 23 сентябрь эрта билан бу ерда яна қизғин гаплар бўлди, нотиқлар бирин-кетин минбарга чиқдилар.

Ҳамма нутқлар тўғрисида гапириб беришнинг иложи йўқ. Лекин делегатлар айниқса қизғин маъқуллаган баъзи нутқлар ҳақидагина тўхталиб ўтамиз.

Биринчи комиссияда Кипр делегациясининг вакилини гулдурос қарсаклар билан кутиб оладилар. Бу вакил турк миллатига мансуб бўлса-да, Кипр ороли кипрлик греклар каби унинг ҳам ватанидир.

Мексика ёшларининг делегати Белисарио Агилай Ольверо ядро синовларини қисман тақиқлаш тўғрисидаги Москва шартномасини, СССРнинг тинчлик учун курашда кўрсатган ташаббусини қизғин қўллаб-қувватлайди.

Жанубий Африка вакили Зензим Нгало Жанубий Африка халқининг Фервурд қўл остидаги фашист диктатурасига қарши олиб бораётган кураши ҳақида гапиради. У, Н. С. Хрущевнинг, Совет ҳукумати озод бўлаётган мамлакатларга бундан буён ҳам ёрдам бераверади, деган гаплари жуда катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлайди.

Учинчи комиссия қатнашчилари португалиялик Франсиско Дус Сантуснинг нутқини зўр эътибор билан тинглайдилар.

Венесуэла вакили Адольфо Гайонго империалистларнинг мустамлака ва қарам мамлакатларга қарши идеологик экспансияда қандай воситалардан фойдаланаётганликлари ҳақида гапиради.

Мажлисларда антиимпериалистик кучларнинг бирлигини мустаҳкамлаш масаласига катта эътибор берилмоқда. Биз, деб таъкидлайди Карлос Торро (Чили) таъсирчан, чинакам бирдамлик тарафдоримиз.

Тинч-тотув яшаш проблемаси форум комиссияларида асосий проблемаларнинг бири бўлиб қолди. Бир қанча делегатларнинг нутқлари улардан баъзи бирлари ана шу проблемани тўғри тушуниб олмаганликларини, баъзи-бирлари эса, замонамизнинг ана шу энг муҳим масаласининг моҳиятини очиқдан-очиқ бузиб талқин қилаётганликларини кўрсатди.

Совет делегати Алексей Лизичев ана шундай шўрингқурғур назариётчиларга қатъий зарба берди.

— Бу ерда, — дейди у, — тинч-тотув яшаш сиёсати бўлиши мумкин эмас ва бундай сиёсат хаёлий бир нарсадир, деб бизни ишонтиришга яна уриниб кўрдилар. Дарҳақиқат, биз тинч-тотув яшаш тарафдоримиз. Аммо, биз шу форумда эксплуатация қилинувчилар билан эксплуатация қилувчилар ўртасида ҳеч қандай тинч-тотув яшаш бўлиши мумкин эмаслигини кўп марта тушунтириб бердик. Совет ҳукуматининг бошлиғи Никита Сергеевич Хрушчев Кремлдаги қабул вақтида шу тўғрида аниқ ва равшан гапирди. Биз золимларга қарши курашнинг ҳамма формаларини, шу жумладан золимларга қарши қуролли курашни ҳам сўзда эмас, балки амалда қўллаб-қувватлаётганлигимизни бир неча бор айтдик.

Модомики, шундай экан, оқни қора деб айтишнинг нима ҳожати бор?

Дарҳақиқат биз тинчлик учун курашмоқдамиз, лекин биз тинчликни империалистлардан ялиниб сўраб турмаймиз. Ҳаммага маълумки, империалистлар бизнинг чегараларимизга тумшуқларини тиқар эканлар, биз неча юз марталаб энг жиддий суратда огоҳлантириб турмай, балки агрессорларни йўқ қилиб юборамиз.

Баъзи нотиқларнинг ядро синовларини қисман тақиқлаш тўғрисидаги Москва шартномасини қоралаганликларига келганда, биз қуйидагича жавоб беришни истар эдик: жуда ҳам гердайиб кетиб, халқларнинг хоҳиш-иродасини менсимаслик мумкин эмас. Москва шартномасини СССР, АҚШ ва Буюк Британиягина эмас, балки юздан ортиқ мамлакатнинг ҳукуматлари имзолаганликлари маълум-ку.

Турли мамлакатларнинг вакиллари совет делегатининг фикрини қувватлайдилар.

ЁШЛАР ЖАҲОН ФОРУМИНИНГ САККИЗИНЧИ КУНИ

В. Панаетов (Болгария): Давлатлар тинч-тотув яшаганларидагина халқ кучлари мустаҳкамланади. Болгария ёшлари совет делегациясининг фикрига тамомила қўшиладилар.

Моссо Моола (Жанубий Африка): кўп мамлакатлар ҳозирданоқ сиёсий мустақилликка эришдилар ва эндиликда иқтисодий мустақилликни қўлга киритиш йўлидан бормоқдалар.

Комиссияларда ёшларнинг бирлигини мустаҳкамлаш, уларни озодлик ва мустақиллик учун олиб бораётган курашида ёрдам бериш, урушнинг олдини олиш мақсадида кўп таклифлар киритилди.

Шуни айтиб ўтиш керакки, форум комиссияларида Хитой делегатлари зўр бериб ҳаракат қилмоқдалар. Аммо амалий қарорлар қабул қилиш керак бўлиб қолганда Хитой делегациясининг вакиллари, ҳатто, ўз истаклари эътиборга олинган резолюцияларни овозга қўйиш вақтида ҳам қатнашмаётирлар.

Куннинг иккинчи ярмида комиссияларнинг мажлиси тамом бўлди. Комиссияларнинг раислари ўз докладларини форумнинг ялпи мажлисига тақдим этадилар.

Л. БЕРНАСКОНИ,
Б. ЛУКЬЯНОВ,
Е. ФАДЕИЧЕВ,
(ТАСС мухбирлари).

* * *

МОСКВА, 24 сентябрь. (ТАСС). Бугун, барча мамлакатларнинг йигит ва қизларига қарата Декларация қабул қилинганидан кейин ёшлар ва студентларнинг миллий мустақиллик ва озодлик учун, тинчлик учун курашдаги ҳамкорлигига бағишланган Жаҳон форуми ўз ишини тамомлади.

Форум 9 кун давом этди.

А. А. ГРОМИКОНИНГ МАКТУБИ — БМТНИНГ РАСМИЙ ҲУЖЖАТИ

НЬЮ-ЙОРК, 23 сентябрь. (ТАСС). «Территория низоларини ва чегаралар тўғрисидаги масалаларни ҳал этиш учун давлатларнинг куч ишлатишдан воз кечиши ҳақида»ги моддани алоҳида муҳим масала сифатида Бош Ассамблея 19-сессиясининг кун тартибига киритишни таклиф қилиб, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громиконинг БМТ бош секретари У Тан номига юборган мактуби бугун БМТда расмий ҳужжат сифатида тарқатилди.

РИВОЖЛАНАЁТГАН МАМЛАКАТЛАР МУТАХАССИСЛАРИНИНГ ФОРУМИ

Тошкентда Осиё, Африка, Лотин Америкаси ва Европа мамлакатларининг БМТ дан стипендия олувчи кишилари учун «Экономикани ривожлантиришда саноат комплексларининг роли» деган темада ўтказилаётган халқаро семинар давом этмоқда. Семинар қатнашчилари 23 сентябрда семинар машғулотларига киришдилар.

Республика Госпланининг раиси С. К. Зиёдуллаев ривожланаётган мамлакатларнинг мутахассислари учун саноатни ташкил этиш юзасидан лекцияларнинг биринчи, методологик циклини бошлаб берди. С. К. Зиёдуллаев Ўзбекистон ССР саноатини тараққий эттириш йўллари тўғрисида доклад қилди. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг илмий-тадқиқот ишларини координациялаш давлат комитети раиси Ғ. С. Султонов фан ва техника ютуқларини Ўзбекистон саноатида жорий қилиш тўғрисида сўзлаб берди. Профессор Д. Д. Эрлих Ўрта Осиё ва Ўзбекистон мисолида иқтисодий районлар ва республикалар халқ хўжалигини планлаштириш принциплари ва бу ишни ташкил этиш тўғрисида доклад қилди.

Лекторлар ривожланаётган мамлакатлар мутахассисларининг саволларига жавоб қайтардилар.

(ЎзТАГ).

КУЙЛОВЧИ КИТОБ

Кўзи ожиз киши рангба-ранг бўёқларга бой ташқи оламни соғ одамга нисбатан мутлақо бошқача тасаввур қилади. Унинг учун «қора» ёки «рангли» нарсанинг фарқи йўқ. Энг кўп вақтини у инсоният тўплаган туталмас билимлар билан танишишга сарфлайди. Ўқишни биладиган ҳар бир одам учун толмас ҳикоячи — китоб сўнгги вақтларгача кўрлар учун фойдасиз бўлиб келган эди. Чунки бўрттириб босилган нуқтали ёзув (Брайл ёзуви)да босилган китоблар сони нисбатан оз бўлиб, улар жаҳон адабиёти дурдоналарининг ҳаммасини ўзига сиғдиролмайди.

Одатдаги босма ёзувларни кўр одамлар қабул қилиши мумкин бўлган сигналларга айлантириш мумкин эмасмикин? Жаҳоннинг жуда кўп мамлакатларидаги ихтирочилар узоқ вақтдан буён бу масалани ҳал қилишга уринмоқдалар.

Яқинда совет инженерлари «Луч» полифоник аппаратини ясадилар. Бу аппарат биз ҳаммамиз болалигимиздан кўникиан, оддий текис босма ёзувни ўқишда кўрларга ёрдам беради. Аппарат шунинг учун полифоник деб аталадики, ҳар бир ҳарф алоҳида элементларга ажратилиб уларнинг ҳар бирига турли музика оҳангларининг комбинацияси мувофиқ келади.

Кўрсатмали столчани дастагидан олдинга суриб, унга кераклик саҳифаси очиб қўйилган китоб солинади, уни ойна билан қисилиб, столчани ўқийдиган мослама остига қўйилади. Ҳаракатланадиган кареткага сатр боши, сатрнинг узунлиги ва сатрлар орасидаги жойни создаб оптик ўқийдиган қалпоқчани улаб қўйилади. Қалпоқчанинг кўриш майдонига босма текст тушган замон аппаратда ўзига хос «оҳанг» эшитила бошлайди.

Аппарат РСФСР педагогика фанлари академияси дефектология илмий текшириш институтининг Свердловск филиалида ясалди. Уни ишлашда педагогика фанлари кандидатлари тифлотехника лабораториясининг бошлиғи Ростислав Муратов, Михаил Вербук, Михаил Германов ва бошқа инженерлар қатнашдилар.

«Луч» қай йўсинда ишлайди? Рефлекторли кичкина лампочка китоб саҳифасини ёритиб туради. Сатрлардан акс этиб қайтган ёруғлик нурлари саккизта фотоқаршиликка тушади. Фотоқаршиликлар ёритилган ёки ёритилмаганлигига қараб уларнинг занжиридаги электр токи ўзгариб туради.

Босма ёзуви машинада жонланиб «қўшиқ» бўлиб эшитилади. Тажрибали музикачи ноталар билан босилган оҳангни «ўқигани» каби кўр одам ҳам «Луч» аппаратида ўқиш санъатини эгаллаб олиб, «оҳанглар»дан босма ёзувни чиқариб олиши мумкин. Бунинг учун эса у музикани эшитиш қобилиятига эга бўлиши шарт эмас.

Москвадаги институтнинг тифлопедагогика лабораториясида ўқишни ўрганиш учун педагогика фанлари доктори Мария Земцова раҳбарлигида методика ишлаб чиқилди, ҳарф жадваллари тузилди. Аввал киши оддий сигналлар ҳосил этадиган ҳарфларни қабул қилишга ўрганади, кейинчалик текстларга бир мунча қийинроқ белгилар киритилади. Худди шу йўл билан ҳарфлар орасидаги жой секин-аста нормал босма ёзувидагигача қисқаради. Ўқишни пухта ўрганиб олиш ва тез ўқийдиган бўлиш учун одатдаги китоблар қўлланилади.

Тажриба шуни кўрсатдики, ўртача қобилиятли одам олти ой мобайнида ҳар қандай текстларни ўқий оладиган бўлади. Аппарат билан ишлаш қийинчилик туғдирмайди. Ўқишнинг максимал тезлиги ҳозирча минутига 200 белгига тенг. Бу соғ киши кўрсаткичига қараганда камдир. Лекин бўрттирилган нуқтали текстни ўқийдиганларникидан кўп ҳисобланади.

(АПН).

ГАЗЕТХОНЛАРИМИЗ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

«40 ЙИЛЛИККА БАҒИШЛАЙМИЗ»

Проффессионал-техника билим юрти маданият уйида очилган билим юрти ўқувчиларининг республика XII виставкаси Ўзбекистоннинг 40 йиллик тўйига бағишланади. Виставкага ўқувчилар ишлаган мебеллар, токарлик ва фрезерлик станоклари, слесарлик асбоблари, пойафзал ва кийимлардан намуналар қўйилган.

Виставкадаги «Машинасозликда пластмассанинг роли» ва «Полимер моддалар» деб номланган стендга қўйилган кўргазмалар киши диққатини ўзига тортади. Стендлардаги кўргазмаларни томошо қилиб ўқувчиларнинг химияга бўлган муҳаббатини сезиб олиш қийин эмас. Бу буюмларнинг ҳаммаси, Тошкентдаги 14-билим юрти ўқувчиларининг самарали меҳнатидан дарак бериб турипти.

А. БУДЯНСКИЙ.

КИНОТЕАТРЛАР КЎПАЙМОҚДА

Шаҳарда кинотеатрлар жуда кўп. «Искра», «Ёш гвардия», «Ватан», «Спутник», «Мир», «Ўзбекистон 30 йиллиги, Навоий номли... Буларни санаб тугатиш қийин. Лекин улар ҳар қанча кўп бўлмасин талабни қондираолмаяпти. Шуни ҳисобга олиб шаҳарда бирнеча янги кинотеатрлар қуриляпти. Куйбишев шоссесида 400 томошабинга мўлжаллаган «Октябрь» кинотеатри бунёдга келади. Кинотеатр лойиҳаси ҳозир тайёр. Чилонзорнинг «Г» секторида қишки кинотеатр қурилади. Массивнинг 800 томошабини бир йўла бир сеансда фильм кўриши мумкин.

В. АБДУЛЛАЕВ.

ЯНГИ СПОРТ МАСТЕРЛАРИ

Республикамиз спортчиларининг сафи кун сайин кенгайиб боряпти. Кўплаб разрядлилар ва спорт мастерлари етишиб чиқмоқда. Фақат шу йилнинг ўзида тошкентлик спортчилардан 25 киши СССР спорт мастери деган фахрий унвонни олишга муяссар бўлди.

Яқинда курашчилар Бақоев, Гататов («Динамо») Дорожон ва Собирзянов («Меҳнат резервлари»), шашкачилар Цюпко («Буревестник») ва Александров («Меҳнат») самбочи Азимов («Буревестник»), енгил атлетикачи «Динамо» вакили Майбородаларга ана шундай юксак ном берилди.

П. КОНОВАЛОВ.

ЖАМОАТЧИЛИК ЙЎЛИ БИЛАН

«Назарбек» совхозининг кекса нуронийлари ва ғайратли ёшлари ибратли ишга қўл урдилар. Улар жамоатчилик йўли билан медицина пункти учун бино қуришга аҳд қилдилар. А. Имомалиев, Х. Имомалиев ва Т. Аҳмедовлар иш бошида бўлишди. Хаш-паш дегунча икки хонали шинамгина уй тайёр бўлди. Унинг ёнгинасига ховуз ҳам қазилиб теварак-атрофларига турли гуллар экилди.

О. ҒОФУРОВ.

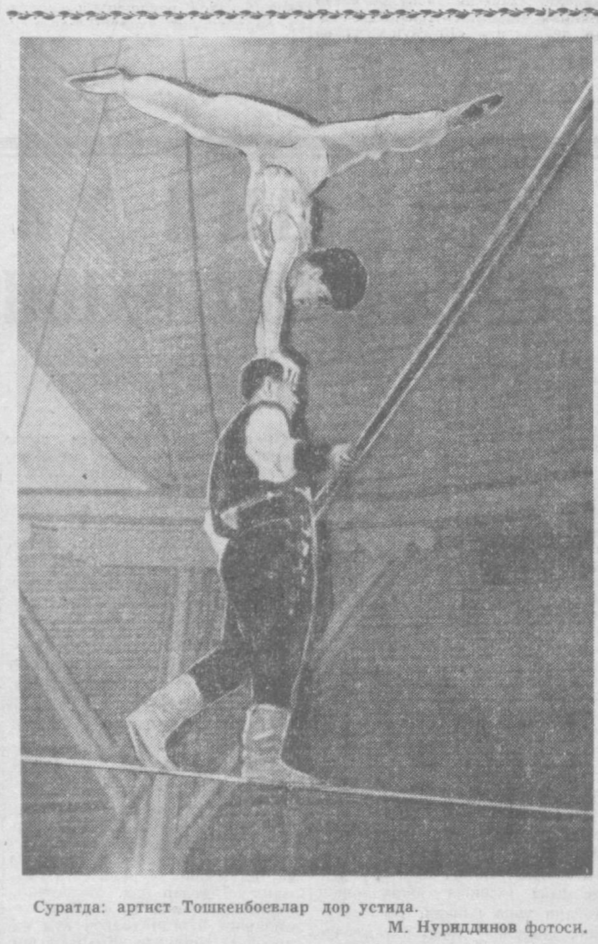

Суратда: артист Тошкенбоевлар дор устида.

М. Нуриддинов фотоси.

ЦИРК ЧИРОҚЛАРИ ПОРЛАЙДИ

Бугун Тошкент Давлат циркининг чироқлари порлайди. Томошабинлар сабрсизлик билан кутаётган ўзбек цирки усталари аренага чиқадилар — қишки мавсум очилади.

Ўзбек артистлари ҳамшаҳарлари учун хилма-хил программадаги қизиқарли номерларни тайёрладилар. Бу номерларнинг ҳаммасини айтиб ўтирмаймиз. Улар ичида янгигина бунёдга келган, биринчи марта Тошкентда кўрсатиладиган номерларнигина эслатиб ўтамиз. Уларни асосан катта аренага эндигина йўл олган ёшлар бажарадилар.

Дмитрий Подгаевский раҳбарлигидаги гимнастларнинг машқлари ана шулар жумласидандир. Бу номерда Донохон ва Мамлакат Тошканбоевалар, Лида Христенко, Роман Беллейлар қатнашадилар. Акробат полвонлар Қудрат Болтаев ва унинг шериги Жорж Маркевич ўзига хос мураккаб машқларни кўрсатишади. Эксцентрик акробатлар Қодир Розиқов ва Владимир Заставников ижросидаги номерлар ҳам биринчи марта намойиш қилинади.

Томошабинларни Сарвар Бекбудининг от устидаги жонглёрлиги қойил қолдиради. У пичоқ, таёқчалар билан от устида жуда хилма-хил машқлар бажаради.

Ўзбек цирк санъатига асос солган машҳур Тошканбоевларнинг ўзига хос санъати билан яна танишишга муваффақ бўламиз. Томошада Тошканбоевларнинг тўртинчи авлоди ҳам ўз маҳоратини намойиш қилади. Бу 9 ёшлик Алишердир. У ҳам дорда, ҳам партер учишида қатнашади. Томоша давомида машҳур артист оиласидан ҳаммаси бўлиб етти киши иштирок этади.

Бугун бошланадиган томошалар олдидан бадиий раҳбар Ўзбекистон ССР халқ артисти Обид Тошканбоев билан суҳбатлашдик.

— Қадрдон томошабинларимиз билан кўришмаганимизга ҳам беш йил бўлди. Ўзбекистоннинг катта тўйи арафасида уларга маданий хизмат кўрсатиш ниятида келдик, — дейди у.

— Цирк шинавандалари ёзилиб кулсин, яхши ҳордиқ чиқарсин учун «Хушомадгўйим» билан (қизиқчи машҳур эшагини шу ном билан атайди) қўлимиздан келганча ҳаракат қиламиз, — дейди Ўзбекистон ССР халқ артисти Акром Юсупов. — Ўзбек томошабинлари билан учрашувни қалбда аллақандай соғинч, масъулият ҳисси билан кутмоқдамиз.

— Томошаларимизга марҳабо, азизлар!

С. МУСАЕВ.

МОҲИР ҚЎЛЛАР

Республика кўрлар жамиятига қарашли Тошкентдаги 2-ишлаб чиқариш комбинати коллективи тайёрлаган уй-рўзгор жиҳозлари фақат Ўзбекистондагина эмас, Ўрта Осиё республикаларида ҳам кенг фойдаланилмоқда.

— Меҳнатсевар ишчиларнинг моҳир қўллари ҳамма нарсага қодир, — дейди комбинат бош механиги, Тошкент шаҳар Советининг депутати Зийрак Зокирович Хабиров. — Ҳозир сиз ўз турмушингизда қўлланиб келаётган авторучкалар, мебель буюмларининг пластмассадан ясалган турли тутқичлари, қўл соатининг тасмаси, деразаларни безаб турган ипак гажимлар ҳаммаси шу комбинатда тайёрланади.

Яқинда комбинат ишчилари полиэтилендан қоплар тайёрлашни ўзлаштирдилар. Бу қоплар республикамиз пиллачиларига яхши совға бўлди. Пилла ана шундай нам ўтказмайдиган, сифатини бузмайдиган қопларда сақланади. Комбинатнинг аҳил коллективи топшириқларни муддатидан олдин муваффақиятли бажармоқда.

Комбинатнинг моҳир қўлли аҳил коллективи шу кунларда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли 40 йиллик юбилейи шарафига меҳнат вахтасида туриб ишламоқда.

Йиллик планни 15 декабргача бажарамиз! — Комбинат ишчиларининг шиори ана шу!

Ж. УМАРҚУЛОВ.

ФУТБОЛ

„А“ КЛАССИГА ДАЪВОГАРЛАР

РСФСР 5-зонасидан икки команда финалга чиқади. Бундай ҳуқуқга РСФСР ва Иттифоқчи республикалар командаларининг энг юксак натижа кўрсатган коллективи эришади. «Уралец» командаси бунга биринчи даъвогардир. Иккинчи ўрин учун «Политотдел», Фарғонанинг «Нефтяник», Самарқанднинг «Спартак», Лениободнинг «Помир», Жамбулнинг «Металлист» командалари ўртасида кураш кетмоқда. Бу командалар финалга кириш ҳуқуқини берувчи низомнинг биринчи шартини бажардилар, яъни улар ўйинларда 50 процентдан ортиқ очко тўплай олдилар. Мавсум тугашига эса яна 6—7 та тур бор.

Областимизнинг «Политотдел» колхоз футболчилари Жамбул шаҳрида «Металлист» командасини 1:0 ҳисобида мағлубиятга учратиб турнир жадвалида иккинчи ўринга чиқиб олдилар. Фарғонанинг «Нефтяник» футболчилари эса Самарқанд спартакчилари дарвозасига бир тўп киритиб икки очкони қўлга киритдилар.

Ишқибозларга шуни ҳам эслатиб ўтамизки, барча зоналардан финалга чиққан 12 команда икки группага бўлиниб ўйнайди. Бир группани РСФСР вакиллари, иккинчи группани Иттифоқчи республикалар командалари ташкил этадилар. Группаларда биринчи-иккинчи ўринни эгаллаган коллективлар келаси йил «А» классининг иккинчи лигасида қатнашиш ҳуқуқига эга бўладилар.

Қуйида турнир жадвалидаги аҳвол билан таништирамиз:

Командалар	ўйин	очко
«Уралец» Н. Т.	28	37
«Политотдел»	28	34
«Строитель» Уфа	28	34
«Нефтяник» Фарғона	27	33
«Спартак» Самарқанд	27	32
«Помир» Ленинобод	28	32
«Металлист» Жамбул	28	31
«Металлург» М.	28	31
«Химик» Чирчиқ	28	28
«Торпедо» Миасс	28	27
«Динамо» Целиноград	27	27
«Локомотив» Оренбург	28	25
«Металлург» Чимкент	28	24
«Спартак» Андижон	27	21
«Строитель» Курган	28	20
«Прибой» Тюмень	28	19
«Салют» К. У.	28	17

Эслатма: Н. Т. — Нижний-Тагил, М. — Магнитогорск, К. У. — Каменск-Уральский.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

25 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Артек хотиралари** (мактаб ўқувчилари учун), 18.45 — **Телевизион янгиликлар.**

Рус тилида: 19.00 — **Спорт эшиттириши** ва **Телевизион янгиликлар**, 20.45 — «**Ёшлик**» **студияси**, 21.25 — **Бахт адреси** (ҳужжатли фильм), 21.35 — **Реклама ва эълонлар**, 21.40 — Ўзбек фильмлари фестивали. **Шаҳар кекажанка қадам ташлайди.** 22.00 — **Чехов ва музика** (суҳбатли концерт).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 25/IX да **Травиата**, 26/IX да **Дон-Жуан.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 25/IX да **Биринчи муҳаббат**, 26/IX да **Қонли сароб.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 25/IX да **Ҳожи Каримнинг ойга саёҳати**, 26/IX да янги спектакль **Ўғил уйлантириш.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА:

Бир гала асир — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (эрталаб соат 10, кеч 8 ва 10 да).

Енгил ҳаёт — «ЎЗБЕКИСТОН», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун), «ВАТАН» (кундуз соат 5 дан).

Хабер фотоси — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Тақдир ноғоралари — «ВАТАН» (кундуз соат 5 гача).

Темир ниқоб (1 ва 2-серия) — НАВОИЙ номли (кундуз соат 1 ярим ва кеч 6 да).

Граф Монте-Кристо (1 ва 2-серия) — «МОСКВА» (кундуз соат 12 ва 4 да).

ЁЗГИ БИНОДА:

(кеч соат 8-20 ва 10-10 минутда)

Бир кун хроникаси — ТЕЛЬМАН номли.

Темир ниқоб — «ФЕСТИВАЛЬ».

Қара, йўл кўринади — «ОКТЯБРЬ».

Париж сирлари — НАВОИЙ номли.

Штраф зарба — «УДАРНИК».

Зелёнаядаги данғиллама уй — 1 МАЙ номли.

Шурка денгизни танлайди — «ШАРҚ».

Баҳор ташвишлари — КАФАНОВ номли.

Граф Монте-Кристо — ПУШКИН номли.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

25 сентябрда

1964/65 йил

ҚИШКИ МАВСУМИ ОЧИЛАДИ

Программада:

ЎЗБЕК ЦИРКИ УСТАЛАРИНИНГ ТОМОШАЛАРИ

Бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССР халқ артисти **Обиджон Тошкенбоев.**

Томошалар давомида Ўзбекистон ССР халқ артисти **Акром Юсупов** раҳбарлигида қизиқчилар группаси қатнашади.

Томоша кеч соат 8 да бошланади.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллиги олдидан

26, 27 сентябрда

ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ СОЛИСТЛАРИНИНГ

КОНЦЕРТЛАРИ

Концертда: Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Шаҳодат Раҳимова, Ғулом Абдурахмонов**, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Қундуз Миркаримова, Коммуна Исмоилова, Меҳри Абдуллаева**, солистлардан **Жуманазар Бекжонов, Ҳадя Юсупова, Тўхта Рисметова, Тўхта Алихўжаева, Дилбар Абдуллаева, Алижон Ҳасанов** ва ўзбек халқ чолғу ансамбли қатнашади.

Концерт кеч соат 8 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

ТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРГА

1964 йилнинг театр мавсуми учун **СОТИБ ОЛИНГАН**

АБОНЕМЕНТЛАР

1965 йил 1 январгача яройди.

Кўрсатилган муддатдан кейин абонементлар қабул қилинмайди.

Театр дирекцияси.

ТОШКЕНТ ҒИШТ ЗАВОДЛАРИ 1-БОШҚАРМАСИГА

доимий ва вақтинча ишлаш учун: 2, 3, 4, 5-разрядли **электромонтёрлар, электросваркачилар, слесарлар, бульдозерчилар, тракторчилар, аккумуляторли погрузчик ҳайдовчилари**, 3, 4, 5-разрядли **ғишт терувчилар, сувоқчилар, печь ва сушиллардан ғишт чиқарувчилар, печга ғишт тахловчилар, ғишт туширувчилар, автомашиналарга ғишт ортувчилар, ёрдамчи ишчилар**

КЕРАК

Куйбишев район, Генерал Петров кўчаси, 88-уйда кадрлар бўлимига учрашилсин. Телефон 6-18-75.

«ТАШГОРГАЗ» ТРЕСТИ

шаҳар газ хўжалигига доир слесарлар тайёрлайдиган ҚИСҚА МУДДАТЛИ

КУРСГА

ўрта мактабнинг камида 8- синфи ҳажмида маълумоти бўлган ёшларни 18 ёшдан тортиб

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Қабул қилинганлар стипендия билан таъминланади.

Курсга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим қиладилар: паспорт, ҳарбий билет (ҳарбий хизматга муносабати бўлганлар учун), меҳнат дафтарчаси ёки турар жойдан справка, 2 та фотокарточка.

Ўқиш 1 октябрдан бошланади.

Фрунзе район, Богдан Хмельницкий кўчаси, 59-а уй, 1-хонада кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин. Телефон 5-17-95.

«Средазглавметаллоснабсбит»

ЎЗБЕКИСТОН КОНТОРА-БАЗАСИГА

бухгалтер, склад мудирлари, омборчи ёрдамчилари, стропальщчиклар, юкчилар, ускуна ремонт қилувчи слесарлар, ёрдамчи ишчилар, ОТК инженер-контролёри, кассир

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Уста Ширин кўчаси, 136-уйда кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин. Телефон 4-13-37, 4-94-00 (11-автобус, 6-троллейбуснинг «Главметаллоснабсбит» остановкаси).

ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИГА

студентлар учун

хоналар керак

Мурожаат учун адрес: Якуб Колас кўчаси, 16-уй. 2-53-75-телефон-коммутатор орқали канцелярия сўралсин.

Куйбишев шоссе, 9-тупик, 15-уйда турувчи **Омон Абдураҳимович Каримов**нинг Собир Раҳимов кўчаси, Қизил майдон проезд, 3-тупик, 5-уйда турувчи Вазира Сирожиддиновна Каримовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Ленин район халқ судида кўрилади.

Бешёғоч кўчаси, 25-уйда турувчи **Владимир Михайлович Борзов**нинг Бешёғоч кўчаси, Санталат тупик, 1/3 уйда турувчи Любовь Фаитхулаевна Мирзахаловадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Маннон Уйғур кўчаси, Темур проезд, 12-уйда турувчи **Абдуаҳмад Иброҳимович Ҳайитмуҳамедов**нинг Литвинов кўчаси, Боғкўча проезд, 15-уйда турувчи Мамура Ҳайитмуҳамедовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Чирчиқ шаҳар, Верхнекомсомольск посёлкаси, Ленин кўчаси, 13-уйда турувчи **Лилия Уринбоева**нинг Тошкент область Юқори Чирчиқ район, Товоқсой посёлкасида турувчи Қурол Ўринбоевдан ажралиш ҳақидаги иши Чирчиқ шаҳар халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, Кряжеский проезд, 1-уйда турувчи **Маҳкамжон Исроилов**нинг Калинин район, Дўрмон қишлоқ советидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозида турувчи Саломат Исроиловадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район халқ судида кўрилади.

Ўқчи кўчаси, 73-уйда турувчи **Рубен Узелович Хаимов**нинг Ўзбекистон кўчаси, 84-уйда турувчи Зоя Аркадьевна Шердан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентских промышленного и сельского областных комитетов КП Узбекистана, Ташкентского горкома КП Узбекистана, промышленного, сельского областных и городского Советов депутатов трудящихся.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: редактор — 29004. Редактор ўринбосари 25885. Масъул секретарь — 34808. Идеология бўлими — 31936. Саноат ишлаб чиқариши ва партия ишлари бўлими — 33786. Қурилиш ва партия ишлари бўлими — 33786. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши ва партия ишлари бўлими — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 26232. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлими — 28761. Ахборот ва спорт бўлими — 33786. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 11951. ИНДЕКС 64695. Нашр. № 1837.